

Noordkaap

Noordkaap

Deel 1 uit de serie Dagboekeritis
(Herinneringen aan mijzelf)

Johannes
Arfman-Hoenderhock

Johannes Arfman-Hoenderhock

ISBN: 9789464359428

Foto omslag: uit Vrij Nederland (Geknipt voor u), foto van AP

© Johannes Arfman-Hoenderhock 1997-1999 / januari 2022

Inhoudsopgave

Noot bij publicatie	5
Proloog	6
<u>Deel 1: Een niet gestuurde brief aan PP</u>	
1. Een tanende vriendschap	8
<u>Deel 2: Een warme start</u>	
2. Transformatie	53
3. Het verder aftellen der dagen	60
4. Vera	70
5. Over Irene en andere zaken	75
6. Hobbitmeerderjarigheid	91
7. Een nieuw jaar met een terugblik op Vejrum	111
8. Engel	148
9. Tussen arbeid adelt en kunst	173
10. Karel	180
11. Saskia	184
12. Winter in het land, dus denken aan religie en logica	203
13. De drie musketiers	212
14. Wederom gemengde gevoelens	239
15. Het voordeel van biologielessen voor gevorderden	270
16. Inwendig gejuich	282
17. Over Willemien, krukels, mosselen en gedronken urine	296
18. Wederom over Hummes en lieve Sjeffo	341
<u>Deel 3: Een jaar later</u>	
19. De tijd knaagt verder, hoezo is zij tandeloos ?	354
20. Een diner voor drie	373
21. Het stille leed van Oom Frodo, Koning der Dieren	405
22. Allerheiligen en Allerzielen	423
23. Ieder zijn eigen lied	446
24. Ad infinitum	460
Epiloog	462

Noot bij publicatie

Dit boek is in basis geschreven van augustus 1997 tot en met december 1998. De proloog op de laatste dag van het oude millennium, 31 december 1999, de epiloog in februari 1999. Omdat dit mogelijk verwarrend kan zijn, vermeld ik dit alvast in deze noot.

Verder wil ik niet onvermeld laten dat dit geschrift al eens, in een oerversie, aan de Bezige Bij is aangeboden, die het keurig terugstuurde met een passend afwijzingsbriefje erbij. Het geretourneerde pakket ligt nog ergens in m'n bureau. Terecht dat ze het gedrocht van toen afwezen!

Diverse keren heb ik halfslachtige pogingen gedaan Noordkaap op te lappen en leesfähig te maken. Pas begin vorig jaar ben ik er serieus mee aan de slag gegaan. Hoe vaak ik door het manuscript ben gegaan weet ik niet meer. Na 't eindeloze proces van muggenziften omtrent punten, komma's en overige kleinigheden, besloot ik eind december dat 't goed genoeg is. Goed genoeg is als wat dan? Nou ja, goed genoeg om in ieder geval niet langer verder te willen gaan met muggenziften, kommaneuken etc.

Het is lastig om iets wat je meer dan 25 jaar geleden begon, af te ronden. Het is 'n schokkend proces gebleken om terug te grijpen op een tijd dat je van jezelf vond dat je een 'jonge god' was, tenminste, zo ziet de ik van nu dat, nu de grijze haren op en de groeven in je kop niet langer te verdoezelen zijn. Het vergt kracht om anno 2022, gebruikmakend van met veel schade en schande opgedane levenslessen, de woorden van toen niet uit te willen gummen. Natuurlijk heb ik vaak overwogen om dit dagboek voorgoed op te bergen bij dat andere pakket in m'n bureau, maar het is er gewoon niet van gekomen.

Maar ja, nu ik tot publicatie overga van het geschrevene, geholpen door die schade en schande, dat begon als een brief aan PP maar die nooit aan hem is verstuurd, is hiermee officieel Noordkaap, Deel 1 van Dagboekeritis (Herinneringen aan mijzelf), geboren. Misschien meer dan 20 jaar te laat, niemand weet precies hoe dat zit eigenlijk. Ondanks dit wens ik u veel plezier maar ook sterkte bij het lezen!

Johannes Arfman-Hoenderhock,

Januari 2022

Proloog

Vandaag is het een vrijdag, de laatste dag van het jaar, het laatste jaar van de eeuw, van het huidige, aflopende oude millennium zelfs. We spreken zo ongeveer rond koffietijd in de ochtend. Gelukkig, want men wordt er horendol van, is al dat doodsaaie millenniumgezever zo'n beetje achter de rug. Op het eind van de dag zal het langverwachte nieuwe duizendtal aanbreken. Problemen of geen problemen, ik weet dat de aarde ongestoord haar rondjes zal blijven draaien, snorrend als een reusachtige tol in slow-motion. Tevens weet ik dat ik de overgang naar het nieuwe millennium zal gaan meemaken, tenzij er nog ineens iets naars met me of met de mensheid gebeurt. In zekere zin is het een geruststelling te noemen dat ik er bij mag zijn, dat ik later kan vertellen dat ik in ieder geval in twee millennia heb mogen leven. Alhoewel het een mathematisch grapje is, dat generlei waarde heeft. Verder doet het me dan ook niet zo veel, het nadenken over wat gaat komen is speculeren over iets wat nog niet is. Waarom al deze moeite? Gelukkig alweer een feit minder om me druk over te maken, er wordt al nodeloos veel energie verspild. Niet alleen door mezelf, vooral door anderen...

Als ik terugblik op het schrijven van dit boek, deze moloch, waarmee u als – thans nog nietsvermoedend en vooral onschuldig – lezer een aanvang heeft genomen, dan kan ik u, zonder me daarbij schuldig of vol wroeging te voelen, mededelen dat ik me gedurende het schrijven vrijwel iedere dag zorgen heb gemaakt. Niet alleen over de hoeveelheid tekst, hoewel dat in mindere mate het geval was, maar bijna op pathetische wijze over de inhoudelijke kant van de zaak. Want het is schier onmogelijk gebleken, ook al streefde ik er stiekem voortdurend naar, om honderden pagina's lang leugens te produceren. Leugens die, op zich beschouwd, in de buurt zouden mogen komen van de tragische waarheid, want de waarheid is, omdat zij als onontkoombaar mag worden beschouwd, tragisch. Dat ik niettegenstaande de door mij geliefde leugen toch, zo nu en dan, waarheden op papier heb weten vast te leggen, is werkelijk een wonder te noemen. De onweerlegbare schoonheid van verwrongen leugens is boven alle twijfel verheven, te meer de leugen een eigen leven leidt, onafhankelijk is en bovendien bewonderenswaardig mag worden genoemd. De leugen kan namelijk geen kwaad doen, want zij is een leugen, en is daarmee, mits tijdig onderkend, de voorspelbaarheid zelve. Wie vooraf verkondigt een leugenaar te zijn, spreekt per definitie de waarheid...

Vannacht werd ik plotseling wakker. Gelukkig was het voor korte tijd, maar er overviel me een gevoel van paniek. Ik had gedroomd, een enge droom, een realistische droom bovendien. Hoewel ik niet precies wist waarover ze handelde, wie erin voorkwam (naast mezelf), waar ze zich afspeelde, enzovoort, wist ik toch dat ik hevig had gedroomd. Toen ik wakker werd had een zekere paniek zich van me meester gemaakt. Ik werd als het ware bij de strot gegrepen door een onzichtbare stalen hand van een onzichtbare vijand. Mijn gortdroge lippen plakten op elkaar, slikken was onmogelijk, ik wist voor even niet wat ik moest doen. Het enige wat me nu nog loepzuiver voor ogen staat is dat een luide stem me toeriep dat ik voort moest maken, dat ik niet langer meer

mocht treuzelen in dit leven, want het zou eerder voorbij zijn dan ik dacht. Ik mocht geen kostbare tijd meer verprutsen, ieder etmaal zou ik voort moeten denderen als een oude stoomtrein, zonder onnodige stops te maken, rechtstreeks op het doel af...

‘Welk doel? Waarheen moet de reis gaan dan? En waarom mag ik niet meer treuzelen?’

Antwoorden op deze vragen waren niet voorhanden. Ik moest me simpelweg aan de opdracht houden, niet langer ‘pielen en eikelen’ maar aan de weg timmeren, zonder nutteloze intermezzo’s, zonder stapjes terug en onnodige kringetjes om mijn as, zonder omwegen en zinloze avonturen. Ik zou de veilige haven, het nog warme nest, achter me moeten laten en ook niet meer mogen omkijken. Mijn toekomst zou aan de einder liggen, niet aan mijn voeten, en al helemaal niet achter me. Voorwaarts moest het gaan, er was haast geboden...

Einde van de droom, het einde van de boodschap. Dus, wat lummel ik nog? Ik mag u, geacht lezer, niet langer laten wachten dan strikt noodzakelijk is. Want ik ken mensen met wie het slecht is afgelopen, die minder op hun kerfstok hadden...

Deel 1: Een niet gestuurde brief aan PP

1. Een tanende vriendschap

A***, vrijdag 29 augustus 1997,

Beste PP,

Het is nu laat in de avond. Ze is omgevlogen voor ik het wist, maar de langzaam voorbijgetrokken middag is nogal merkwaardig verlopen. Wat was er aan de hand? Ik weet dat jij je altijd interesseert voor – en soms zelfs serieus laat opfokken door – zaken die ik in vragende vorm mededeel, dus laat ik niet langer talmen. Om te beginnen belde Saskia me ineens op mijn werk. Ze stelde me de vraag of ze vanavond vroeger kon langskomen dan afgesproken, ze zou haar katten komen brengen – Katja, Poema en ook Rikkie, haar nieuwe kater, die ondertussen bij haar thuis de lege plek van Oom Frodo heeft ingenomen. Op zich geen verkeerde keuze, want het was vanaf het begin duidelijk dat het dartele koppel Katja en Poema, na de scheiding van tafel en bed met Oom Frodo, de leiding misten van een soort van vaderfiguur. Saskia zou aldus haar katten komen brengen, we hebben dat vorige week overeengekomen (jeetje, het lijkt wel op een zakelijke overeenkomst). Een paar weken geleden heb ik onze katten bij haar te logeren gebracht, toen wij op vakantie gingen. Nu zouden de rollen zijn omgedraaid, omdat Saskia zelf op vakantie gaat – een wandelvakantie in zonnig Italië. Deze avond zou ze zoals gezegd langs komen met Rosalie, haar zuster, ongeveer om een uur of zes. Echter, om een uur of drie belde ze me op mijn werk op om te vragen of ze een half uurtje eerder konden komen, zonder hiervoor een expliciete reden te noemen overigens. Uiteraard was dat geen enkel probleem, ik zou zorgen dat ik op het door haar genoemde tijdstip thuis zou zijn. Gedurende het telefoongesprek dat niet lang duurde, en een haperend en zigzaggend verloop kende, merkte ik dat er iets vreemds aan de hand was met haar verzoek, dat er iets aan schortte. Er zat haar iets dwars, haar stem klonk anders dan anders, licht neerslachtig. Het leek wel alsof ze iets had gedronken en van de uitwerking last begon te ondervinden, ik moest alles uit de kast halen om het gesprek draaiende te houden. Plotseling vertelde ze dat ze iets ‘eigenaardigs’ had meegemaakt, namelijk dat ze ‘mijn vriendin’ kort tevoren had gesproken, per telefoon. Ze zei het met een voor haar ongebruikelijke intonatie, haar stem klonk zangerig maar mat, een mengeling van enthousiasme, teleurstelling en ergernis. Ik moest even heel diep nadenken toen ze het vertelde, maar binnen enkele seconden begreep ik wat er aan de hand was, hoe een koe een haas ving. Ze had een poging ondernomen mij thuis te pakken te krijgen, maar, als ik me niet vergis, ik had haar een paar dagen geleden nog met klem verteld, vooruitlopend op het bezoek van vandaag, dat ik pas vrij laat thuis zou komen, ongeveer om kwart over zes. En dat dat vlak voor het moment van hun komst zou zijn, wat concreet betekende dat de kans, dat ik om drie uur, het tijdstip van bellen, al thuis zou zijn, in mijn ogen uitgesloten was. Zoals ik nu tegen de gebeurtenis aankijk heeft ze, op de voor haar gebruikelijke wijze, geveinsd mij te willen spreken. Ze wist dat ik niet thuis was. Door toch te

bellen bestond in theorie de mogelijkheid dat ze op deze wijze kon kennismaken met 'Johannes zijn nieuwe vriendin'. Om dat te bewerkstelligen had ze de stoute schoenen aangetrokken door te doen alsof ze me wilde spreken. Enfin, los van dit alles vroeg ze me, toen ze me belde, hoe het ging met mijn vriendin, achteraf gezien op een enigszins cursieve wijze. Ik zei schoorvoetend dat alles goed ging, ondertussen naarstig zoekend naar haar beweegredenen...

Het gesprek duurde echter kort, te kort om beter achter het gordijn te kunnen kijken. Nog geen seconde nadat Saskia had opgehangen had ik reeds opnieuw de telefoon ter hand genomen om mijn eigen vaste nummer te draaien. Vrijwel direct kreeg ik Muis aan de lijn. Ze was nog steeds hoogst verbaasd, in wezen 'een beetje opgewonden, in positieve zin hoor,' zoals ze me vertelde, over het feit dat zij Saskia nu eindelijk een keer had gesproken. Dat ze haar stem had gehoord, die 'overigens erg plezierig en vriendelijk klonk,' zoals ze zei. Muis meldde dat ze ondertussen al aan de keukentafel had plaatsgenomen om over de gebeurtenis te schrijven – dit laatste zal bij jou ongetwijfeld herkenbaar overkomen. Om een lang verhaal kort te maken, Muis vertelde me dat Saskia wist dat zij zwanger was, doch daarover had Saskia met mij geen woord gerept. Op de keper beschouwd was het geen verrassing voor me, onze voormalige relatie stond bol van geheimzinnigheden ten behoeve van de persoonlijke bescherming. Veilige bescherming die het bewaren van emotionele afstand garandeerde (oftewel, er bestond doorgaans een soort van oppervlakkige communicatie tussen ons, hetgeen verdere problemen diende te voorkomen, wat niet altijd lukte, maar dat weet je inmiddels, beste PP).

Zoals ik nu tegen het geheel aankijk, vermoed ik dat Saskia kortgeleden van wederzijdse vrienden – Micha, de vriendin van Stef, waarmee ze zeer frequent gaat sporten, of Johanna, de hoogzwangere vrouw van Martin – heeft vernomen dat 'Johannes zijn nieuwe vriendin' óók al zwanger was en dat zij, ter demping van de nare spanning, die ze ongetwijfeld moest hebben onderzonden tijdens het piekeren over die voor haar zonder meer verrassende zwangerschap, zichzelf enige alcoholische versnaperingen had toegediend. Doch de nieuwsgierigheid naar 'Johannes zijn nieuwe vriendin' was blijkbaar groter dan de eerder genoemde confrontatieangst en beschermingsdrang. Enfin, het bleek dat Muis en Saskia min of meer telefonisch hadden overeengekomen elkaar binnenkort een keer te ontmoeten. Eerlijk gezegd is het een wens die ik al een poos koester, ten eerste om de geheimzinnigheid met betrekking tot Muis te kunnen doorbreken, ten tweede omdat zowel Muis als (vermoedelijk) Saskia van elkaar willen weten met wie ik een relatie heb gehad (en getrouwd ben geweest), respectievelijk met wie ik op dit moment verkering heb (en zwanger heb gemaakt). Ja PP, somtijds is het leven vreemd en bizar, liggen de kaarten op tafel zonder dat ze helderheid verschaffen. Ik heb niet de intentie om verwarring bij je te zaaien, maar ik kan me voorstellen dat het zo nu en dan bij je overkomt als ouderwets metaforisch geouwehoer – daar waar jij zo van kunt smullen...

Weet je, ik heb Saskia te allen tijde willen beschermen tegen onvoorziene ontmoetingen met Muis, zodat zij niet onnodig in de problemen zou kunnen geraken – en bijvoorbeeld, nee, zeer waarschijnlijk, weer fors zou gaan innemen. Afgelopen avond bijvoorbeeld, tijdens het verblijf van Saskia en Rosalie, is Muis bij mijn ouders gaan eten en aansluitend nog even naar de stad gegaan, een combinatie van aangename dingen doen en de tijd zo goed mogelijk proberen door te komen. Dat soort uitvoeringen moet ik al ruim een jaar orkestreren, vooral om de contacten met Saskia enigszins soepel te kunnen laten verlopen. Ik wil niet dat ze in de problemen komt of dat ze zich rot voelt bij zich plots manifesterende, voor haar ongelukkige situaties. Misschien vind jij het stupide dat ik nog steeds zo met haar omga, voor mij is het echter iets vanzelfsprekends, iets dat automatisch gebeurt zonder dat ik er bij nadenk. Op zulke momenten ontvouwt zich een in mijn hoofd opgeslagen draaiboek, dat exact aangeeft wat ik dien te ondernemen, in welke volgorde, wanneer, met welke intentie, toon, enzovoort. Je moet bovendien weten dat het geen faalangst van mezelf is, of een overdreven beschermingszorg jegens Saskia. Ik doe het omdat ik stiekem, in een verborgen hoekje van mijn geknakte bewustzijn, nog om haar geef, want vergeten en negeren wat is gebeurd, dat is niet geheel mijn stiel. Je zou ook kunnen zeggen dat ik moeite heb met het wegmoffelen en negeren van het verleden, dat is het laatste wat ik wil...

Enkele dagen later, donderdag 4 september, inmiddels is er eigenlijk al bijna een week voorbij gekropen. Een week met gemengde gevoelens, gemengde gevoelens met betrekking tot mezelf en anderen, niet in de laatste plaats door jouw telefoontje van gisteren of eergisteren, waarin jij meldde dat je mijn laatste (onaangekondigde) brief had ontvangen, een brief die ik eigenlijk niet meer zou schrijven. Maar zowaar, je hebt de inhoud ervan bevestigd, wat onder meer inhield dat je inderdaad nog een afsluitende brief zult schrijven, handelend over de inmiddels klassiek geworden 'kwestie Rianne'...

Los daarvan, laat ik verder gaan met waar ik eerder ben gestopt, met het bezoek van Saskia en Rosalie van afgelopen vrijdagavond. Om te beginnen waren ze ruim een half uur te laat. Dat was toch enigszins vreemd te noemen met Rosalie erbij, die doorgaans, met betrekking tot het nakomen van afspraken bedoel ik, erg stipt en formeel is, maar ook omdat ze juist, op speciaal verzoek van Saskia, eerder wilden komen, wat mijn vermoedens met betrekking tot het door mij als geveinsd veronderstelde 'dubbele' telefoongesprek volledig bevestigde. Het was aangenaam om ook Rosalie weer een keer terug te zien. Saskia was in een nogal verwarde gemoedstoestand, het was zo klaar als wat dat ze reeds iets of wat had gedronken. Niet dat ze dronken was, zeg maar dat ze in een licht aangeschoten, maar niettemin tamelijk neerslachtige stemming verkeerde, wat met name zichtbaar was toen ze arriveerden, want ze bestuurde haar auto niet zelf, een duidelijk voorteken. Op zich niet meteen onheilspellend te noemen, gewoon een zeker teken. Toen ze uitstapte zag ik aan haar manier van kijken dat ze zich ongemakkelijk voelde, met ogen die mij ontweken, en bewegingen van het lichaam die een zekere mate van coördinatie ontbeerden. De kleine Rosalie zat achter het stuur, bovenal een ko-

misch gezicht (je weet wel waarom). Ik liep hen tegemoet de armoedige binnenplaats op en verwelkomde hen zo hartelijk als ik kon. Waarschijnlijk aanschouwden zij een brede, gemaakte lach, die naast mijn goede humeur (hoewel de angst om Saskia, voor de zoveelste keer, teleur te stellen, prominent aanwezig was) ongetwijfeld ook onzekerheid moet hebben uitgestraald. Lola blafte als vanouds, die trut dacht even dat er vreemden voor de deur stonden. Oom Frodo daarentegen had onmiddellijk door dat 'het oude bazinnetje en diens zuster' er waren – katten zijn net even bijdehanter dan honden, ik acht het hiermee zo goed als bewezen. Na even een rommelige start te hebben doorgemaakt, ik drentelde wat om hen heen, precies gelijk Lola, die ook nooit weet hoe aan de weg te timmeren, vingen we aan met het verorberen van het door hen meegenomen Chinese afhaalvoedsel, wat meer dan voortreffelijk smaakte, maar wat qua hoeveelheid zo onrealistisch veel was dat meer dan de helft overbleef. Dit tot groot genoegen van de driftig kwispelende Lola, ze likte voortdurend haar lippen en hield nauwgezet mijn bewegingen in de smiezen. Toen ik eenmaal de borden en plastic tassen met overblijfselen naar de keuken had gebracht zag ze haar kans op een afgekoelde klik met de minuut stijgen. Ik heb haar niet teleurgesteld...

Er hangt zelfs nu nog steeds een vage lucht van Chinees voedsel in de huiskamer. Naast dat het een tamelijk weeïge lucht is, en bovendien een zekere mate van goedkoopte bij me oproept, draagt het iets aangenaams, iets gezelligs met zich mee. Maar goed, tijdens het verblijf verstreek de tijd snel, de zorgen die ik omwille van Saskia haar gedrag maakte leken soms voor even onbelangrijk. Ik geloof dat ik meer met Rosalie heb gesproken dan met haar oudere zus, wij ontweken elkaar een beetje, zij mij meer dan ik haar. Zoals wel vaker kwam het neer op een soort kat- en muisspel, het zal te maken hebben met de zwangerschap van Muis, welk feit voor Saskia niet makkelijk zal zijn gevallen. Ook moest de uitwerking van de drank haar parten hebben gespeeld. Dat ik niet uit mezelf over Muis zou beginnen moge duidelijk zijn, alleen al vanwege de netelige situatie waarin ze verkeerde: in het hol van de leeuw bij haar voormalig echtgenoot, met nota bene de wetenschap dat 'zijn nieuwe vriendin' een kind van hem droeg. Men wordt dan al per definitie in de verdediging gemanoeuvreed, het is eigenlijk geen solide basis voor een zorgeloos en aangenaam bezoek, ook al moet ik zeggen dat het meeviel, achteraf terugblikkend...

Met het vorderen van de avond kreeg ik stellig de indruk dat Rosalie helemaal van niets wist. Ze stelde mij vragen in de trend van of ik het niet eenzaam of griezelig vond om hier helemaal alleen in de bossen te moeten wonen (met de nadruk op 'alleen'), en of het niet moeilijk was om boodschappen te doen, vrienden te bezoeken, enzovoort, in haar ogen ongemakken die het gevolg moesten zijn van helemaal alleen, ver verwijderd van de bewoonde wereld, te wonen, nota bene in een eng en donker bos. Ach, er van uitgaande dat Rosalie niet bepaald dom is heeft ze toch, bijvoorbeeld aan de inrichting en aankleding van het huis, sommige details moeten kunnen ontwaren, details die eenvoudig vertaald konden worden in de aanwezigheid (maar op dat

moment letterlijk afwezigheid) van een levensgenoot, van een vrouwspersoon. Misschien heeft ze een spelletje met me gespeeld om me uit de tent te lokken, maar dat was niet bepaald een goed idee in het bijzijn van Saskia, afgezien van het feit dat zoiets niets voor Rosalie is. Ik antwoordde haar, conform de beschrijving aan jou in mijn vorige brief, dat ik het helemaal niet eenzaam vond, hoe kwam ze daar nou bij. Buiten dat vroeg ze me nog vele andere dingen, telkens vanuit het enkelvoudige perspectief, het had wel iets van weg van een vriendelijk ingezet politieverhoor...

Je moet weten dat ik haar (Rosalie) erg graag mag. Het liefst had ik haar, zonder de gebruikelijke beschermingsformaliteiten in acht te nemen, verteld hoe de zaken ervoor stonden. Doch de fragiele aanwezigheid van Saskia noopte mij te doen alsof mijn neus bloedde, een rol die ik inmiddels fors ben gaan haten maar die ik – als het nodig is – als de beste pleeg te vertolken. Alsof ik jaren achtereen, leunend op routine, met hetzelfde toneelstuk, in dezelfde rol, in dezelfde slecht geluchte, reeds jaren afgeschreven zaal, op de planken heb gestaan. Zoals ik er nu over denk zal ik binnenkort een keer bij haar aankloppen (als ik tenminste welkom ben), om haar één en ander uit de doeken te doen net betrekking tot mijn huidige levenssituatie. Als ik vrij mag spreken, doch mannelijke hoogmoedswaanzin en de consumptie van één enkele halve liter bier bij het eten kon de werking van mijn simplistische primatenbewustzijn enigszins hebben beïnvloed, vond ik dat Rosalie in overdreven mate was geïnteresseerd in mijn reilen en zeilen; sterker nog, het leek erop dat ze op een bepaalde manier contact met me probeerde te krijgen, verbinding heet dat ook wel. Je weet dat ik altijd wel speciale gevoelens voor haar heb gehad, dus zou zij soms mij ook graag mogen en iets met me willen, iets van me willen, bij me willen zijn? Of aanschouwde ik spoken, hoorde en voelde ik zaken die er niet waren, laat staan nimmer hadden bestaan? Hadden Rosalie en ik het gevoel dat we kost wat kost het gesprek draaiende moesten houden? Om Saskia zo goed mogelijk te entertainen?...

Alweer een dag verder, vrijdag dus, ik vraag me af of jij nu vanavond komt schaken, of dat je volgende week vrijdag komt. Op een inmiddels kwijtgeraakt papiertje staat de vrijdag van volgende week genoteerd, dat weet ik nog zo goed als zeker. Het zal me echter in het geheel niet verbazen als jij vanavond ineens op de stoep zult staan – hoewel dat pas morgen zal blijken, want vanavond ben ik niet aanwezig in verband met verplichtingen elders, verplichtingen van groot belang; je begrijpt dat ik, gezien het feit dat het een vrijdag is, in Willemien zal zijn. Als je op dit moment zou telefoneren, zou ik zeggen dat ik verhinderd ben in verband met een verjaardag, van een verre oom of zo. Muis zal te elfder ure naar Willemien komen, lang blijven hangen kunnen we niet. Ze vindt het de laatste tijd een hele opgave om zich staande te houden in de mensenmassa, zo ook om zich te moeten verplaatsen, zonder daarbij aangestoten te worden door lompe (lees: dronken of zwaar op weg zijnde dat te worden) mannelijke kroegbezoekers, want hun vrouwelijke equivalenten zijn doorgaans tactvoller. Evenzo speelt de warmte, de benauwdheid en de rook haar parten, afgezien van haar tot enorme afmetingen opgezwollen

buik en haar springerige, kikvorsachtige lichaam. Ach, die leugen, je weet dat ik af en toe moet oudehoeren om de gang erin te houden, vergeef me. Kortom, voorlopig zullen de bezoekjes aan Willemien beperkt en bescheiden blijven. Ik vind het niet eens erg, want hoe vaak ontwaak ik niet 's ochtends, na een uit de hand gelopen nachtelijk bezoek aan Willemien, met een kop alsof zich daarin kleine wormpjes bevinden, kleine, gemene wormpjes, die verwoed pogingen ondernemen om zich door mijn schedel naar buiten te boren. 'Jaja, zo kan het wel weer!'...

Na het kroegbezoek zullen Muis en ik mijn nieuwe, Duitse, onlangs in Mol (België) gekochte auto wegbrengen naar onze monteur Martien, wat inhoudt vanaf Willemien met twee auto's naar V*** rijden om vervolgens, met één auto, de gele Renault 4 van Muis, de rit te vervolgen naar ons huis. Omdat Muis vanavond tot een uur of tien te H*** moet werken, is het handzaam elkaar ergens onderweg te ontmoeten. Willemien is dan een ideale ontmoetingsplaats tussen V*** en H***, je kunt elkaar nauwelijks mislopen. Misschien kom ik nog enkele bekenden tegen, wie weet wel die Lange Rooie, die me ongetwijfeld weer een heleboel te vertellen heeft. Mijn oor zal welwillend alle ingefluisterde zoetgevooisde woordjes registreren, vooral die woordjes over jou en iedereen die de afgelopen jaren aan jouw relationele terrorisme zijn blootgesteld, ahum. Hoewel het zo goed als zeker is haar vanavond niet aan te zullen treffen in Willemien (want haar kroegwerkzaamheden in Plaza Futura zullen voorrang hebben, evenals het op gedreven wijze zoeken naar een nieuw vriendje na haar breuk met Karel, wat in Willemien, mocht ze toevallig een vrije avond hebben, weinig soelaas zal bieden, omdat je in Willemien doorgaans mannen aantreft aan van onzeker en inferieur allooi, slechts geïnteresseerd in een korte maar krachtige naaibeurt op een amechtig makende runderkudt, zonder verdere verplichtingen in acht te hoeven nemen), weet je toch maar nooit; het is realistischer te zeggen dat Piet ineens binnen zal komen wandelen (Piet met die stralende lach en eeuwige babykrullen), of Annemie, Mike, misschien wel Karel, met in zijn kielzog een leger van met zijn eenzame hulpeloosheid sympathiserende mannelijke, met luide stem schallende dronkaards, waaronder Wally. Zo is het vrijwel zeker dat Paulus en Hannes aanwezig zullen zijn, wellicht ook Bob en Caren, die door mij ooit, gekscherend (na een aanzienlijke hoeveelheid bier te hebben gedronken, want in nuchtere toestand ben ik allesbehalve vindingrijk), een keer 'Kop met Haren' zijn genoemd, bij welke woorden Paulus, lurkend aan een fles Alfa, bijna het leven liet omdat hij ten gevolge van een bulderende lachbui een gulp bier in zijn luchtpijp kreeg en paars aangelopen naar de plee stormde, onderwijl met zijn stevige ellenbogen kroegbezoekers aan de kant stompde, om een deel van zijn kort daarvoor genuttigde maaltijd van 'friet en frikadellen' in een closet te kieperen. Met Paulus is het namelijk altijd lachen...

Maar goed, ik hoef mij waarschijnlijk niet te vervelen tot Muis zal opduiken en zo wel, dan ga ik simpelweg wat aanpappen met enkele in mijn gezichtsveld staande meidertjes. Je weet dat mijn voorkeur uitgaat naar fris ogende, jeugdige middelbare schoolmeidertjes; die zijn nog niet al te wantrouwend,

hebben bovendien nog niet van die zwaarwegende, sterk uitdijende zitvlakken en dito bovenbenen als 'de oudere meiders', om niet te spreken over vooroordelen jegens mannen, jongens, of iets ertussenin. Je bent nu weer volledig op de hoogte geloof ik, maar je hebt er zoals altijd weinig tot niets aan...

Heel kort wil ik stilstaan bij jouw telefonisch geuite beslissing toch nog een brief te willen schrijven over onder andere (of juist met name over) Rianne: al zou ik even niet weten wat jij thans nog meer voor nieuws onder de zon kunt hebben. Het is even goed een verstandige beslissing, evenals dat ik jouw uitspraak van laatst aan de telefoon treffend, bijna ontroerend vond. Je zei: 'Sommige dingen kan ik alleen maar schrijven, dit moet ik schrijven'. Mijn verbazing is echter volledig omdat je binnen enkele maanden een bocht van precies 180 graden hebt gemaakt. Even goed, schrijf nog maar een brief, ik denk dat het geen kwaad kan. Vooral voor jezelf, in mindere mate voor mij, ook al zal het me meer en meer inzicht verstrekken in de – door jou als zeer complexe materie omschreven – 'kwestie'. Mijn verwoede pogingen in het verleden om meer te weten te komen over deze 'kwestie Rianne' strandden veelal in een mompelend geouwehoer van jouw zijde dat ik 'er toch niets van zou begrijpen,' dat ik me er niet in mocht mengen, want ik zou 'meer kapot maken dan helpen'. Wie ben ik om te zeggen dat je misschien een jaar te laat bent, want is het niet ondenkbaar dat al dit eindeloze leed van met name Karel en in mindere mate Rianne, voorkomen had kunnen worden. Los daarvan ben jij niet bepaald de derde hond die er met het bot vandoor is gegaan, jouw ruif blijft zo leeg als vandaag de dag mijn portemonnee...

A***, maandag 8 september 1997,

Beste PP,

Zo goed als alles is achteraf anders dan het van tevoren leek, hoe schoon en hypnotiserend de schijn ook is geweest. Zo mogelijk ook de spanning die ik in deze brief, op haast wanhopige wijze, geforceerd en krampachtig als altijd, probeerde op te bouwen. Het is een stelling die de werkelijkheid, mijn werkelijkheid, beschrijft, hoe je het ook wendt of keert: veel kikvorsgeblaas en niemand die er wijzer van wordt. Laat ik helder blijven, ik bedoel het bezoek dat ik aan Rosalie wilde brengen. Ik heb haar uiteindelijk, afgelopen zaterdag, onder vier ogen gesproken...

Alles heeft een reden, ik wist het natuurlijk wel, maar sommige zaken zijn inmiddels wat verder van mijn bed verwijderd dan ze voorheen deden. Over de vermeende interesse van Rosalie voor mijn personage maakte ik uiteraard een grap (vergeef me Rosalie, vergeef me Saskia), ik moet jou toch op de één of andere manier warm houden, beste PP. Het irriteert me mateloos als jij mijn brieven niet in één ruk uitleest, maar ze in tien etappes, tussen de soep en de aardappelen, enzovoort (God weet wat jij allemaal uitvreet in die tus-senpozen), plichtmatig afraffelt. En waarom toch zou een jonge, wonderscho-

ne meider van zes- of zevenentwintig jaren avances maken jegens een onsmakelijke, neuspeuterende dertiger met een verleden, waarvan de sporen als diepe kraters zijn achtergebleven in het landschap van zijn pokdalige gezicht? 'Nog meer kikvorsgeblaat!' De werkelijke reden van haar medereizen met Saskia kon ik niet helemaal doorgronden, het enige wat ik direct kon plaatsen was dat ze voor Saskia de tocht per auto veilig wilde doen laten verlopen, en dat ze tevens als een soort bliksemafleider van het verleden zou kunnen fungeren...

Nadat ik vrijdagavond – voordat ik mijzelf wederom op enkele flessen bier zou trakteren in Willemien – al tevergeefs aan haar voordeur heb staan bel-len (in een soort duister portiekje waar alle huisnummers, naambordjes, deurbellen en brievenbussen van de betreffende bewoners zich bevinden, dus buiten de echte ingang van het trappenhuis), bleek zij zaterdagmiddag wel thuis te zijn. Nadat ik haar, overdreven vriendelijk, door de intercom vroeg of ze even tijd voor me had, bromde de deur ten teken dat de kust veilig was, maar dat pas nadat ze mij had toegeroepen dat ik 'natuurlijk binnen mocht komen'. Rosalie is namelijk de spontane vriendelijkheid zelve, en niet zoals ik een nukkige, aan kuren onderhevige oude zeur, die pas vriendelijk kan zijn na een weloverwogen plan van aanpak te hebben gemaakt. Na met grote snelheid enkele trappen op te zijn gebeend (dat ik dat nog steeds kan op mijn leeftijd, zonder halverwege een doodssmak te maken, mag een wonder heten) stond ik op de bovenste etage, met voelbaar bonkend hart, uit te hijgen voor de deur van haar appartement aan de A***weg, zo ongeveer boven de besloten vennootschap die luistert naar de verschrikkelijke naam 'Droomland', welke naam – sinds een in Willemien aan mijn overhemd trek-kende, dertig jaar of ouder zijnde (foeilelijke oude) meider mij vertelde dat zij bedden en bed-gerelateerde artikelen verkocht in eerder genoemde besloten vennootschap – mij dientengevolge is blijven achtervolgen, soms zelfs op spookachtige wijze. Jazeker, er vloeit weer gezever uit mijn pen, dat spook-achtige is natuurlijk onzin, maar dat van die morsige meider in Willemien is niet gelogen, ik heb er geloof ik al ooit over geschreven. 'Lekker stofje is dat,' hoorde ik haar veel te luidruchtig tegen haar, mij bijna tot publiekelijk braken bewegende vriendin roepen (welke vriendin mij aan alles deed denken, behalve zaken betreffende de vleselijke gemeenschap) toen ze me erg ruw aan mijn bovenkleding trok, en met haar vingers wrijvende bewegingen over 'het stofje' van mijn nonchalant gedragen oude overhemd maakte. Haar verdere plan van aanpak liet zich raden, edoch, afgezien van het genoegen dat ik haar mogelijk zou hebben kunnen bezorgen, leek het me geen goed idee aan dit plan van haar mee te werken. Ik moest nog langer mee zullen we maar zeg-gen, want in zekere zin ben ik een aanhanger van monogame relaties, hoewel de eerlijkheid mij noopt te bekennen dat ik somtijds, gedurende donkere dagen, hevige twijfels heb gehad met betrekking tot dit oeroude Gristelijk princip. Uiteindelijk, na een hele hoop aan het onfatsoenlijke grenzende, zeg maar ronduit onkiese zaken in haar oor te hebben gefluisterd, werd ze bleek om de neus. De zorgvuldig aangebrachte laag gekleurde cosmetica kon dit niet langer verbloemen. Haar angstige, kleurloze hindenogen wisten niet

waar te kijken, toen ik haar, als schaap vermomde wolf, bang maakte. Pas nadat Paulus, die altijd zichtbaar nerveus wordt als ik ook maar meer dan een minuut met een onbekende meider sta te kletsen, hoe afzichtelijk en onsmakelijk ze er ook mogen bijlopen, in de richting van Muis knikte, om duidelijk te maken dat dat mijn vriendin was, kwam ze enigszins tot bedaren. Ik heb haar nimmer teruggezien in Willemien, soms kunnen tactisch gekozen woorden meer schade aanrichten en dus effectiever zijn dan spontane daden. Het was overduidelijk te zien dat deze oude meider zich de rest van de avond baadde in alcohol, voor zover Muis en ik nog daar waren. Stiekem moest ik om haar lachen, hoewel ik me realiseerde dat dit leedvermaak heette. Wetende dat ze in het volgende drankgelag zonder twijfel meer succes moet hebben gekend met het manvolk, voelde ik me toch niet schuldig. Op zich was ze zo beroerd nog niet, maar ik kan het nu eenmaal niet nalaten om mensen die, te nadrukkelijk en te overtuigd, beweren dat ze een goede arbeidsbetrekking hebben, maar het in wezen een enorme vagijnbaan betreft, op m'n slof te nemen en af te poeieren...

Jawel, ik weet dat ik een slecht en vooral nergens toe dienend mens ben, daaraan hoeft niemand me te herinneren. Dus ook jij niet beste PP, misschien dat ik de laatste tien jaar van mijn leven zal doorbrengen in opperste devotie en algehele boetedoening. Maar misschien ook niet. Het zij zo, want dat we aan het Eind achtereenvolgens door een fel verlicht gouden vacuüm op meedogenloze wijze zullen worden toegesproken en worden opgeslokt staat onomwonden vast. Dus wat doet de rest, dat wat eraan voorafgaat, er dan nog toe?

Laat ik bij de les blijven, want het verslag van mijn bezoek aan de kleine Rosalie is nog niet voltooid. Bij haar op de bank gezeten in een bij mij, ondanks het geringe formaat, een aangenaam gevoel gevende ruimte, die bovendien fungeerde als woonkamer, waarin meubelen stonden opgesteld die het midden hielden tussen nieuw aangeschafte en van familie en bekenden gekregen exemplaren, met een glas water voor mijn neus op de salontafel (een fles bier heb ik afgeslagen, hoe moeilijk dat ook was met mijn eeuwig durende dorst), vertelde ik haar een aantal noodzakelijke dingen over mezelf, zodat ze in ieder geval, mocht ze van niets weten, een klein beetje werd bijgepraat over het pad dat ik, sinds de scheiding met Saskia, had afgelegd. Dat ik een matig redenaar ben weet je, bovendien ben ik onvoldoende in staat om op een, voor anderen, begrijpelijke wijze over mezelf te vertellen, want ofwel overdrijf ik, ofwel ben ik onvolledig in het weergeven van feiten, hoe zeer ik vaak ook mijn best pleeg te doen. Dat ik niet kon spreken over mijn aanstaande vaderschap moge evident zijn, dat gíng gewoon niet, ik had er de kloten niet voor...

‘Toch weer de schaamte, of is het de leugen?’ ...

Op een zeker moment wist ik de aandacht van mezelf af te leiden door haar te vragen hoe het nu eigenlijk met Saskia ging, want steeds als ik dat zelf aan Saskia vroeg (vaak telefonisch), kreeg ik te horen dat het goed ging, terwijl ik zeker wist dat nog niet alles op orde was in haar leven. Zonder meer gezien

het onheilspellende gevoel dat ik had gekregen naar aanleiding van het bezoekje van vorige week. Rosalie vertelde dat het redelijk ging met haar, maar het was nog niet helemaal koe en kei, 'Saskia is nogal onzeker over wat ze nu precies wil'. Rosalie vertrouwde me evenzo toe, na een korte stilte, dat ze het enigszins vreemd en tamelijk onverstandig vond dat wij, Saskia en ik, nog steeds contact met elkaar hadden. Bij het uitspreken van deze woorden veerde ik, als het ware zonder daarbij te bewegen, overeind van de bank, wetende dat dit een belangrijk, zeg maar cruciaal gegeven moest zijn, niet alleen door de duidelijk zichtbare weifeling waarmee Rosalie te kampen had toen ze zachtjes, zoekende naar de juiste woorden, de mededeling deed. Ik realiseerde me dat ze de kern van een heleboel problemen wilde aankaarten, zonder mij daarbij genadeloos te willen straffen of zelfs maar wilde betuttelen. Omdat ik niet langer om de hete brij heen wilde draaien antwoordde ik haar dat onze contacten met name te wijten waren aan mijn inspanningen, dat ik degene was die het meeste moeite deed om de toch al gapende kloof, ontstaan door de beslissing uit elkander te gaan, niet direct onoverbrugbaar te laten worden. En dat ik daarbij, zoveel als mogelijk, probeerde te vermijden mezelf op te dringen, om daden te stellen of zo; ik geloof dat ik het werkelijk wilde op die manier. Bovendien kwam het me als verstandig en wijs over om, als volwassen mensen plegen te doen (niet als een vorm van therapie, of omdat anderen menen dat het correct is), 'de vrouw te blijven zien waarop ik ooit hevig verliefd was'...

Nu was het mijn beurt om stil te vallen, ik had het gezegd voordat ik het in de gaten had. Rosalie keek me indringend aan, met haar mooie, grote ogen, die, als ze lachte, altijd licht fonkelden. Nu gaven ze echter blijk van een toenevende verbazing. Ze zei verder niets, ik begreep dat ze probeerde duidelijk te maken dat mijn beurt nog niet voorbij was. Naar de grond kijkend vervolgde ik schaamtevol mijn betoog. Ik zei dat ik, afgezien van Rosalie haar mening, van Saskia de indruk had gekregen dat mijn bezoeken, ondanks alles wat in het verleden had plaatsgevonden, door haar werden gewaardeerd; als ik ook maar één seconde gedacht had dat zij er niet van gediend was, zou ik er onmiddellijk mee zijn gestopt. Er volgde nog een minutenlang verhaal mijnerzijds, waarin heden en verleden door elkaar werden gegooid, maar ik had dit nodig om de eerdergenoemde gedachten te verduidelijken. Op een zeker moment viel ik weer stil...

Rosalie pakte de draad op, met lichte tegenzin, zo kwam het me voor. Ze vertelde dat op de dag, of op de dagen na onze ontmoetingen, Saskia erg veel last had van haar 'oude problemen', die ik hier nu niet ga beschrijven dan wel herhalen beste PP, doch het lijkt mij voldoende te melden dat zij dan veelvuldig te kampen had met 'oude problemen'. Volgens Rosalie was er een causaal verband tussen deze 'contacten' met mij en die optredende 'oude problemen'. Ik moet eerlijk zeggen dat ik geen moment heb getwijfeld aan Rosalie haar integriteit, dat zij stond voor wat zij beweerde, en daarbij zonder meer de belangen van haar oudere zus Saskia behartigde, niet die van mij. Zij zag ook liever dat het goed ging met haar, ze meende dan ook dat ik zou moeten

overwegen, in het belang van Saskia haar gezondheid, 'oude problemen', enzovoort, om de contacten te minimaliseren. Nog beter zou zijn om ze geheel achterwege te laten. Het waren rake woorden die de kleine Rosalie sprak, ze veroorzaakten dat ik, omdat ik nu eenmaal een taaie donder ben, in een moraliserende en filosofische bui belandde, wie weet nog licht onder invloed van de rijkelijk genuttigde drank van de avond ervoor...

Ik vertelde haar dat er twee soorten mensen rondlopen op deze aarde, namelijk in de eerste plaats de mensen die na een scheiding, of relatiebreuk, in het geheel niets meer met elkaar te maken willen hebben, en elkaar letterlijk en figuurlijk vervloeken, elkaar intens haten, elkaar niet langer kunnen zien of luchten. Deze mensen staan midden in het leven, doch ze zijn niet in staat de gehate – maar soms noodzakelijke – compromissen te kunnen maken, in hun ogen compromissen met de duivel, want men mag zichzelf niet confronteren met het kwade. De kop kan soms beter tijdelijk, of desgewenst permanent, in het zand om een nieuw leven te kunnen beginnen, een leven waarin geen plaats is voor voormalige geliefden en dergelijke. Deze relaties eindigen veelal in een knallende ruzie, waarbij een handgemeen of erger niet is uitgesloten...

Tot zover beschreef ik de eerste categorie. Ik had aan Rosalie een aandachtig luisteraar, maar ik wist dat ze zich niet makkelijk op andere gedachten zou laten brengen. Ik vervolgde mijn verhaal. De tweede soort kan worden omschreven als mensen die, min of meer noodgedwongen, uit elkaar zijn gegaan, met name omdat er weinig zonlicht meer in hun relatie aanwezig is, of omdat de verschillen van meningen, karakters, toekomstverwachtingen, etc, zodanig groot blijken te zijn dat er geen expliciete reden (meer) is om bij elkaar te blijven, ook al is misschien de liefde of de genegenheid nog ergens in een verhoekje van de geest blijven broeien. Deze laatste categorie mensen weet niet goed afstand te nemen van gebeurtenissen en emoties die in het verleden hebben plaatsgevonden dan wel zich hebben gemanifesteerd. Deze lieden houden in positieve zin vast aan het verleden, het heden en wat de toekomst mogelijk nog zal brengen, waarbij vooral het verleden niet genegeerd mag worden...

Ik vertelde dit alles aan Rosalie in vergelijkbare bewoordingen, hoewel ik zeker weet dat ik minstens duizend woorden meer heb gesproken dan ik nu op papier heb gezet. Ook heb ik gehaperd en vele malen mijn keel geschraapt, met een rode bloes op de wangen van de inspanning die ik moest leveren, me schamend voor mijn biecht die ik aan haar opdrong want, zonder dat ik haar iets mededeelde over in welke categorie ik mezelf en Saskia wilde plaatsen. Ik meende echter dat ze begreep wat ik trachtte duidelijk te maken. Soms hoeven woorden nu eenmaal niet letterlijk te worden uitgesproken om een mening kenbaar te maken. Ze sprak me niet echt tegen, de lieve Rosalie, maar ook het tegendeel gebeurde niet. Ik vertelde dat Saskia en ik samen een verleden hadden, een verleden dat niet negeerbaar was, dat er naast de ellende (vooral die van Saskia), ook positieve en waardevolle dingen waren gebeurd, wat Rosalie – ware het met tegenzin – moest beamen...

Op zich voldeed het bezoek aan de verwachtingen die ik vooraf, vele malen, op een rij had gezet. Omdat ik nogal zenuwachtig was weet ik dat ik als een klein kind moet hebben zitten stamelen, een klein kind dat een begane zonde wil opbiechten maar niet goed weet waar te beginnen, denkend aan de mogelijke klappen of opgelegde straf die geïncasseerd dienden te worden. Ik mag overigens niet vergeten te melden dat mijn uitspraak, 'dat ik de indruk heb dat jullie ouders een hekel aan mij hebben, neen, moeten hebben, na alles wat is voorgevallen, na alle ellende die ik heb veroorzaakt,' door Rosalie met klem werd tegengesproken. Ik vertelde haar dat ik er problemen mee had een oplossing te vinden hoe met hen in contact te blijven, niet alleen omdat ik hen graag wilde bedanken voor alles wat zij voor mij (en Saskia) hadden gedaan, maar ook simpelweg omdat zij altijd Fijne Mensen zijn geweest. Na alles wat er gebeurd is tussen ons, te weten de opeenstapeling van problemen, de feitelijke breuk, de scheiding, de verhuizing en het beiden een andere, nieuwe weg te zijn ingeslagen, wat mij overigens beter is afgegaan dan Saskia, schaam ik me diep voor deze Fijne Mensen. Niet te vergeten dat ik al vrij snel weer een andere vriendin had, wat voor hen (en overige buitenstaanders) misschien een onbegrijpelijke, wellicht zelfs onvergeeflijke en betreurenswaardige actie is gebleken. Voor mij was het een zekere vorm van logica en, impliciet, ook een wijze van overleven. Ik wilde verder in mijn leven, op alle gebieden, zonder overigens daarbij het geheel (verleden en heden) uit het oog te verliezen, hetgeen niet bepaald van een leien dakje is gegaan, onder meer ten gevolge van het dubbelleven wat ik diende te leiden, als geketende gevangene tussen mijn liefde voor Muis en de genegenheid, de compassie voor Saskia. Met daarnaast een rotte appel in de fruitschaal, namelijk dat ik bang was een gedeelte van mijn vriendenkring te zullen verliezen, die zich weer tussen mij en Saskia in bevond. Zoals Stef, maar vooral Micha, die ondertussen een goede vriendin van Saskia was geworden. Waarom juist Micha een goede vriendin was geworden heeft mij hoofdbrekens gekost, want er bestaan levensgrote verschillen tussen beide dames. Hoewel er één specifieke overeenkomst is, bedenk ik me nu, die beide dames mogelijk tot elkander heeft gebracht, namelijk dat ook Micha reeds op vrij jonge leeftijd gescheiden is van haar (eerste) echtgenoot – onnodig te melden dat ze met Stef niet is getrouwd, misschien uit voorzorg, misschien om een andere reden, wie zal het zeggen...

Als ik heel eerlijk ben vind ik dat mijn vriendschap met Stef er onder lijkt te lijden. Op de één of andere manier vindt Micha mij een grote nul voor wat ik heb gedaan, voor wat ik ook heb misdaan, welke mening bij Stef bekend is en daarmee onze vriendschap, die reeds twintig jaar bestaat, een duw heeft gegeven, in de verkeerde richting wel te verstaan, want Stef heeft natuurlijk als eerste keuze de relatie met Micha te behouden, daarna pas die met mij. Het is een gevoelskwestie, waarmee ik bedoel dat ik niet kan hardmaken wat ik denk, maar ontkennen kan ik dat gevoel ook niet. Misschien dat ik het een keer met Martin, zijn broer, moet bespreken, die heeft wel vaker als raadsman en scheidsrechter opgetreden in geval van twijfel...

Na een dik half uur bij Rosalie op de bank te hebben gezeten zei ze plotseling, na een paar keer achter elkaar vluchtig op de klok te hebben gekeken, dat er weldra een vriendin van haar zou arriveren, waarmee ze wilde aangeven dat daarmee de kans op een verdere voortgang van het gesprek verkeken was. Uiteraard begreep ik de boodschap, goot mijn vrijwel onaangetast glas lauwwer worden water in een lange teug leeg in mijn stofdroge strot en stond op om mijn jas aan te trekken. Op dat moment ging de zoemer, haar vriendin stond beneden in het spannende portiekje. Binnen een minuut bevond ik me weer buiten, niet na Rosalie te hebben bedankt en afscheid te hebben genomen door middel van drie stevige zoenen en een hand. 'Dag Rosalie, we zien elkaar wel weer een keer!' 'Ja, natuurlijk! Leuk dat je even langs bent gekomen!' ...

Het scherpe licht van de zon deed pijn in mijn ogen, alsof ik de donkere beschutting van een bioscoopzaal had verlaten na een matineevoorstelling. Het gesprek was voorbij, een last was van mijn schouders gevallen, maar een nieuwe last had zich boven op mijn nek genesteld, zo groot als de last van een aan zelfoverschatting lijdende sherpa. De laatste woorden van Rosalie gonsden nog uren lang in mijn hoofd. Zou ze het echt leuk hebben gevonden? Of moest ik het vergelijken met de standaardbegroeting van Amerikanen: 'Nice to meet you sir, ma'am!' Amerikanen doen dat ook al vinden ze er geen fuck aan om een specifiek persoon te ontmoeten. Maar de laatste woorden van Rosalie hielden mij niet het meeste bezig, het was slechts een neutrale nagalm, die me op de een of andere manier bijbleef. Wat mij enkele dagen later nog bezighield waren haar opmerkingen over mijn bezoeken aan Saskia. Over het causale verband van mijn bezoeken en de gevolgen de dagen erna, alsmede het feit dat ik misschien wel een verschrikkelijk grote egoïstische hufter was om haar af en toe nog steeds op te bellen of naar haar toe te gaan. Ik moest er weer eens stevig aan geloven: ik zit nu eenmaal niet in elkaar zoals de gemiddelde mens. Gedurende de grijze dagen na het bezoek zakte ik weg in een moeras van zelfkwelling. Niemand kon me helpen, niemand mocht me helpen, ik kon bij niemand anders te rade gaan dan bij mezelf...

Maandag, 15 september 1997,

Beste PP,

Afgelopen weekeinde waren we bij jullie thuis. Als ik zeg dat de dag, vanaf het moment dat we de drempel overschreden, verliep zoals ik verwachtte, wat denk jij dan? Aangezien ik doorgaans gestigmatiseerd kan worden als een tamelijk chagrijnige, maar vooral cynische oude hond, zul je ongetwijfeld van mening zijn dat ik er waarschijnlijk geen ene moer aan vond. Dat lijkt, uitgaande van de feiten en mijn psychologische schrijfjambe, een erg logische, voor de hand liggende premisse, maar zoals je weet pakt alles veelal anders uit dan men denkt of vermoedt. Ligt dat aan 'ons' (lees: 'mijn', maar ook mag: 'de mens in het algemeen') beperkte verstand, of is het onze dromerige in-

stelling dat wij mensen, zijnde van huis uit fantasten dan wel opportunisten, alles fraaier en positiever willen voorstellen dan het werkelijk is of was?...

Je hebt vandaag weer helemaal niets aan mij geloof ik, het zal te maken hebben met de nog steeds in mijn lijf voortwoekerende 'griep', die geen echte griep is, maar simpelweg de meeste symptomen van echte griep vertoont. Afgelopen zaterdag bij jullie ging het nog redelijk, vandaag is tot heden de slechtste dag; liever had ik deze ochtend om kwart over zes – we waren eigenlijk al iets te laat wakker – aan iedereen de schurft gewenst, doch mijn van oorsprong laffe, plichtmatige gevoel zette mij het mes op mijn toch al niet pijnloze keel. De worsteling over de rand van het warme bed ging over in een vlijmscherpe koude. Het openstaande raam had in de slaapkamer voor een doorstroming van ijskoude nachtlucht gezorgd, met een atmosfeer die onder de dekens aangenaam is, maar er onder vandaan kil, onbehaaglijk en verre van gewenst is...

Vannacht werd ik wakker, ik geloof nadat Muis het bed had verlaten om te wateren. Niets pist trouwens zo veel als zwangere vrouwen. Maar al snel bleek dat ik doorweekt was van het zweet, zelfs de bovenzijde van het dekbed voelde klam aan en mijn nachthemd, muf riekend als altijd, was simpelweg uitwringbaar, zo ook het hoeslaken waarop we sliepen. Ik meen te mogen concluderen – hiervoor hoeft u mijns inziens niet te hebben gestudeerd – dat in zulk een situatie iets niet in de haak is. Maar de te verrichten werkzaamheden te A*** lonkten naar mij, knipoogden mij vriendelijk toe alsof ik werd verleid door een mooi meidertje. Soms droom ik over mijn werk, het zijn heuse nachtmerries waarin ik de optredende, op te lossen problemen niet de baas kan...

'Wederom kikvorsgeblaat!'...

Om een beetje voort te maken, uiteindelijk begaf ik mij om iets over zevenen met mijn nieuwe, grijze auto naar A***, de files tegemoet, ik was zo verdoofd dat het me eigenlijk niet veel deed. Dit in tegenstelling tot normaal, als ik me laat opnaaien door de, royaal de verkeersregels overtredende, mij het leven zuur makende overige weggebruikers, wat niet zelden resulteert in een onbeheersbare neiging ze af te willen snijden, luid naar ze te willen toeteren, seinen, gesticuleren alsof ze helemaal maf zijn geworden, enzovoort, scheldwoorden en overige wijzen van verbale expressie schieten dan tekort...

Deze ochtend was alles anders. Ik legde me neer bij de onregelmatigheden van het ochtendverkeer, het kostte me meer dan genoeg inspanning om het logge gevaarte op de weg te houden. Meerdere malen heb ik gedacht naar huis te moeten gaan om de rest van de dag onder de wol te kruipen; maar pas na enkele koortsverlagende en pijnstillende middeltjes tot me te hebben genomen, het verstand achterlatend in mijn broekzak en de sluisen in geopende stand, om dromenland in te kunnen stromen als een dunne sliert mist die langzaam uiteenvalt, was ik aan de beterende hand...

Het opschrijven van dit soort zaken brengt me natuurlijk niet verder, het zal me eerder doen besluiten om de daad bij het woord te voegen. Namelijk om mijn rotzooi hier bijeen te rapen, in te pakken en subiet in mijn auto te stappen om weg te zoeven in de richting van A***, daar waar mijn plekje wellicht nog lauw is. Zo ver ben ik nog niet...

Heel even nog wil ik inhaken op het eerste deel van de vandaag geschreven tekst, namelijk dat ik vertelde, dat het bezoek aan jullie precies datgene was wat ik me ervan had voorgesteld. Het was dus geen (negatieve) verrassing, ik wilde voor deze keer iets positiefs te berde brengen. Jij dacht natuurlijk, als aartsdoemdenker (je bent zo mogelijk, in relatie tot het denken, een nog verschrikkelijker persoon dan ik), dat ik het een pestmiddag had gevonden. Om eerlijk te zijn: ik verwachtte en hoopte op een aanvaardbare, plezierige dag, het zou vooral ontspannen en onderhoudend moeten zijn. En precies dat is het geworden, niet meer en ook niet minder. Ik moet wel zeggen dat Irene en ik iets te veel aan het woord zijn geweest, ontegenzeggelijk zul jij je daaraan hebben gestoord. Terecht, ik zal daar niets tegen inbrengen; hoogstens wil ik kwijt dat het beter zou zijn geweest als jij je mond wat vaker zou hebben opengedaan, soms kun jij erg stil en gesloten zijn. Dat jij van jezelf meent dat jouw niveau van intelligentie zich enkele etages hoger bevindt dan dat van mij (en van ons), dat weet ik en beaam ik. Probeer echter toch af en toe af te dalen naar die lagere echelons, dat maakt het voeren van gesprekken een stuk eenvoudiger. Jij dwingt me, door jouw zwijgen, gewoon veelvuldig met Irene te keuvelen. Muis kent jullie wellicht nog niet goed genoeg (wie wel eigenlijk, vraag ik me wel eens af?) om veel aan het woord te zijn, hoewel het best meeviel. Enfin, persoonlijk heb ik me geamuseerd, maar ik durf daarbij niet voor jou te spreken, want met de feiten in mijn handpalm balancerend vermoed ik dat jij je hebt verveeld, dat je liever even 'onder vier ogen' met mij had willen praten, bijvoorbeeld over Rianne, Karel, Isis (of hoe heet ze, de ex van Derk?), en wie weet nog meer. De aanwezigheid van jouw bloedeigen vrouw werkt als een soort spontaniteit-afremmende buffer, zodat het voorzichtigheidsprincipe leek te gelden. Voorop staat dat ik uitkijk naar een toekomstige schaaktweekkamp hier te A***, laten we zeggen binnen nu en een week of vier? Realistisch of niet, zoiets moet toch kunnen lijkt me. Of heb je soms vrees opnieuw te verliezen, kleine Machiavelli?...

Een uurtje later – ik leef dus nog steeds, wellicht had je liever iets anders gelezen. Maar dan had je datgene moeten missen wat ik hierna ga vertellen. Ik wil op iets vooruit lopen, een onderwerp waaraan jij ongetwijfeld je vingers zult aflikken! Niet zo zeer op voorhand, doch zonder meer na het te hebben gelezen, zal zich een zekere verbazing van je meester hebben gemaakt. Ik laat thans in het midden of je er positief dan wel negatief over zult denken en oordelen, want dat is nauwelijks voorspelbaar (jouw gedrag bedoel ik). Voor mij is het een manier om een oud verhaal, wat zich gevoelsmatig heel erg lang geleden heeft afgespeeld (haast in een vorig leven, als je zoiets tenminste kunt zeggen over jezelf), opnieuw te reconstrueren en op te tekenen. Ik doe het vooral voor mezelf, maar wie weet ook voor anderen; wellicht voor de

directe betrokkenen, of voor jou, als eerste lezer. Oude verhalen zijn doorgaans zeer interessant, met name als er zaken te berde worden gebracht die zich op de grens bevinden van wat door de meeste mensen als oorbaar wordt aangeduid, maar wat door mij kan worden bestempeld als een logisch gevolg van een oorzaak. Want, zoals jij ongetwijfeld weet, alle gevolgen komen voort uit oorzaken; soms zijn ze minder goed af te bakenen, niet zelden lopen diverse zaken kriskras door elkaar heen, doch in het geval van menselijk handelen ligt oorzaak en gevolg bijkans nader bij elkaar. Het is een verhaal met mij erin als één van de hoofdrolspelers, zo ook naast mij de liefde alsmede de menslievendheid en het medelijden, niet te vergeten de eeuwige ploertige, de vijand, die het verraad heet...

Heb je al een idee waarover het handelt? Jou kennende, met jouw grote Indoneus, die je in het verleden veelvuldig in andermans keukenkastjes hebt gestoken, moet het geen enkel probleem zijn. Als ik je vertel dat ook Saskia er een hoofdrol in speelt, alsmede een jeugd vriend van mij en diens zuster, dan begint er vermoedelijk al meer te dagen, nietwaar? Of is er meer nodig dan deze woorden?...

Kortom, ik doe thans de aankondiging dat ik binnenkort zal verhalen over de totstandkoming van de relatie tussen Saskia en mij, over hoe alles ooit begonnen is, in wat voor wespennest wij – maar vooral ik – ons bevonden. Want zowel de wijze waarop wij elkaar hebben leren kennen, als de wijze waarop wij onze relatie onderhielden en tenslotte beëindigden, mag als een ongewone geschiedenis worden gekenmerkt. En is het ondergaan of van dichtbij meemaken van ongewone geschiedenissen trouwens niet mijn lot geworden? Ik gun jou de volledige eer om – als eerste – met deze primeur te mogen kennismaken, maar je mag mij er nimmer mee beschimpen of doen beschamen. Zo ook niet de overige betrokkenen, dat moet je me plechtig beloven, want er zullen zaken ter sprake komen die in zekere zin schokkend zouden kunnen zijn voor een middelmatig, onoplettend en onzorgvuldig lezer. Niet dat ik jou zo 123 in deze zeer grote, ‘open’ categorie plaats, allerminst; ik duid slechts aan dat het dubbelzinnige en dus voor tweeërlei (of meerderlei) uitleg vatbare kost betreft. Zware kost dus, die niet mag worden verloochend of gebagatelliseerd. De plaats van handeling zal achtereenvolgens V*** en W*** zijn, de periode van handeling luidt het jaar van de Heer 1992 tot en met 1996. Al met al betreft het een tijdsspanne van pak ‘m beet 5 jaar voor een snelle rekenaar, zijnde ongeveer 15 procent van mijn tot op heden geleefde leven. Het is derhalve geen kattenpis (of kinderpis, wat jij wilt)...

Mocht ik binnenkort de inspiratie en vooral de energie vinden om een aanvang te maken, dan zul jij de geschiedenis mogen herbeleven van de gebeurtenissen die plaatsvonden in een, in onze briefwisseling, vrijwel onbeschreven deel van mijn leven, want het begin van de door mij aangekondigde periode bevindt zich midden in de Grote Stilte die wij hebben doorgemaakt met betrekking tot onze brieven schrijverij. Ik ben nimmer spraakzaam geweest over hoe ik Saskia heb leren kennen, hoewel het mogelijk is dat jij het me ooit hebt gevraagd, maar zeker ben ik daar niet van. Indien je het me hebt ge-

vraagd, zal ik je ongetwijfeld hebben verteld dat ik haar 'via-via', via een 'vriend' van mij heb leren kennen op een verjaardagsfeestje, of iets dergelijks. Maar jij hebt toen de interpellatietekens niet kunnen lezen. Het betrof derhalve geen echte vriend in de normale zin des woords, maar het was ook geen volslagen vreemde...

Al met al ga ik zo direct stoppen, de hiervoor geschreven woorden zijn een annonce, mijn lijf maakt opnieuw een aanvang met zweten, niet alleen maar veroorzaakt door de nepgriep. Tevens vraag ik me af of de nepgriep de oorzaak is van de aangekondigde, te beschrijven geschiedenis en zo ja, dan kan me dat later, als ik weer gezond en wel ben, parten gaan spelen. Wellicht dat ik al iets te veel heb gezegd dan verstandig is...

Alweer een uurtje later, ik kan het niet laten. In een korte, maar door 'bepaalde omstandigheden' noodzakelijke pauze heb ik tijd over om nog wat te verder te zwetsen. Wat dat betreft laat ik geen gelegenheid voorbij gaan om te pronken met datgene waarin ik sublimeer. Terwijl ik het opschrijf, is ondertussen die noodzakelijke pauze toch sneller voorbij gegaan dan ik dacht, maar ach, wat maakt het uit? Het is evengoed een nergens toe dienende dag in deze gemoedstoestand. In de kantine, een ruimte die grenst aan de kamer waarin ik werkzaam ben, klinkt momenteel een stem via een microfoon, een stem die te maken heeft met de syndicale problemen van de laatste weken. De stem klinkt triest en is weinig hoopgevend, ik zou me uitermate geschokt voelen als ik bij dit bedrijf zou werken en op zulk een laakbare, ongemotiveerde wijze zou worden toegesproken door een vakbondslid. Of is het nu juist een medewerker van de ondernemingsraad die aan het woord is (de 'werkgeversafgevaardigden'), die al weet dat er stront aan de knikker is, maar nog weifelt over de wijze waarop dit aan het personeel moet worden medegedeeld? Eigenlijk is het mij om het even, althans nu, op dit moment. Ik ga naar huis...

Een dag later, dinsdag 16 september, de nacht overleefd hebbend. De verschijnselen vallen thans mee, maar ik weet dat het 's ochtends veelal draaglijk is ten opzichte van het eind van de dag, niet in de laatste plaats door de genoten nachtrust. Wederom heb ik gisteravond, in feite geheel tegen de gewoonte in, enkele de slaapgemoedsrust stimulerende middeltjes tot me genomen, maar bovenal heb ik, afgezien van enkele keren volkomen doorweekt van het zweet te zijn ontwaakt, goed geslapen. Letterlijk en figuurlijk een verademing, want gisterenavond had ik het – naast het slopende griepgevoel – erg benauwd, ik kon nauwelijks genoeg lucht in mijn longen zuigen om ervoor te zorgen dat er niet al te bizarre en spookachtige zaken door mijn hoofd gingen rond jagen...

Vanochtend viel het tevens mee om het slaapleger te verlaten. Ik voelde me tamelijk uitgerust en de eerste indruk die ik van mezelf kreeg toen ik wakker werd was: 'We gaan het proberen, ik moet niet zaniken, dat kan altijd nog'. Helaas was ik iets te laat om de files in en om A*** te omzeilen maar, door een afslag te nemen en binnendoor – via O*** en R*** – de opstopping zijdelings

te passeren, wat beter was dan een half uur tussen de andere, luid ronkende en gassen uitspuwende auto's te verpozen en mijn kiezen langzaam op elkaar te vermalen, wist ik de geleden schade aan geest en lichaam te beperken...

Valt het je op dat ik nog steeds schrijf, gezien de datum van aanhef?

Desalniettemin heb ik een voorgevoel dat deze brief nimmer het daglicht zal gaan zien. Zoals ik er nu tegen aankijk zal ik deze brief pas verzenden als ik jouw brief heb ontvangen; de door jou een paar dagen geleden via de telefoon geschetste problemen met het beeldscherm zouden wel eens van grotere omvang kunnen zijn dan gedacht. Wie weet dat jij door deze technische perikelen geheel en voor altijd de zin en lust verloren hebt om brieven te schrijven, hoewel ik van mening ben dat er weinig alternatieven zijn. Wat kun jij nu anders dan schrijven? In verbale en fysieke zin ben je een onmogelijkheid. Toch vraag ik me opnieuw 'hardop' af of die brief van jou er zal komen: enerzijds heb je jezelf nog niet zo lang geleden belachelijk gemaakt door resoluut, in volle overtuiging, mede te delen dat je niet meer wilde schrijven (nooit meer!), dat het je te veel inspanning kostte, en anderzijds maak je jezelf belachelijk door binnen enkele maanden opnieuw achter de schrijftafel te zijn gekropen of te willen kruipen, zoals je me vertelde...

Valt het je trouwens op dat mijn manier van redeneren wat abject is? Ik bedoel eigenlijk iets anders, maar door het op deze manier op te schrijven zeg ik twee dingen tegelijk. In de eerste plaats dat je jezelf belachelijk hebt gemaakt door al spoedig terug te komen op je genomen beslissing, ten tweede omdat je jezelf belachelijk hebt gemaakt door te willen stoppen met juist datgene wat je zo hard nodig hebt, namelijk het schrijven van brieven. Dat laatste zou je tevens kunnen omschrijven als: omdat wij nu eenmaal al brieven schreven, ben ik het meest voor de hand liggend individu om aan te blijven schrijven, ben ik de persoon waaraan je een en ander kunt toevertrouwen. Soms ben ik een raadsman voor je, een soufflerend secondant, soms ben ik degene die jou in het geheel niet kan, wil en mag helpen. Maar meestal ben ik simpelweg een gewillig oog, aan wie je in alle veiligheid van alles en nog wat kunt toevertrouwen, zonder dat daarbij risico wordt gelopen dat de privacy in het geding is of komt. Tegelijkertijd ben ik ook een geestelijke uitlaatklep voor je, wat je misschien nog niet bij jezelf had geconstateerd, maar wat beslist zo is. Er zijn nu eenmaal onderwerpen die eenvoudiger aan het papier kunnen worden toevertrouwd dan in een mondeling gesprek kunnen worden uitgekraamd, ik weet dat en ook jij weet dat. Er schiet mij trouwens nog een derde mogelijkheid te binnen, namelijk die van het schrijven van een brief om deze vervolgens nimmer te versturen; om haar bijvoorbeeld in een geheime lade te leggen of om haar, na er een kwartier op te hebben gekauwd, door te slikken...

Help me!...

Goed, ik wacht geduldig af totdat jij het door hem beloofde beeldscherm van Karel hebt gekregen. Ondertussen ga ik verder met het af en toe noteren van 'verhalen en levensberichten', ik zou niet weten wat er anders gemeld moet

worden. Waarheden versus onwaarheden misschien? Dat zou ook een mogelijk criterium kunnen zijn, of eventueel. Ach, wat zou het allemaal...

Ik weet trouwens weer hoe de ex van Derk heet: Karina, alweer een langzaam uitstervende naam als je het mij vraagt (net als Derk). Dat het vermelden hiervan van enig belang is mag je, terecht, tegenspreken, iets zette me ertoe aan dit te willen opschrijven. Zo nu en dan komen op de meest onverwachte momenten (al dan niet schijnbare) oplossingen voor problemen of raadsels aan de oppervlakte. Soms krijg ik, al schrijvend, een inval over iets wat in het verleden plaatsvond, zoals ik nu moet denken aan de door middelmatigheid uitblinkende drankboer in een overigens deplorabel winkelcentrum, dat nabij mijn eerste eigen woning gelegen was. God mag weten waarom ik me dit nu moet herinneren, er zijn namelijk plezieriger dingen om over te verhalen, doch deze kleine geschiedenis moet blijkbaar verteld worden. Eigenlijk, als men er nuchter over nadenkt, is het niet eens een geschiedenis, het is slechts een anekdote, een onbelangrijke gebeurtenis, nauwelijks het vermelden waard, maar, door het krankzinnige vluchtgedrag wat mij te allen tijde overviel na het bezoeken van deze drankboer, vrees ik dat ik nimmer meer op een normale wijze ergens een krat bier of een doos wijn zal kunnen kopen. Eigenlijk was het niet eens een drankboer, het was een drankfamilie; de slijterij (zo heet dat toch, nietwaar? Raar woord eigenlijk, het enige wat je daar kunt slijten is geld), waarvan de naam mij niet te binnen wil schieten, werd gedreven door een echtpaar en hun zoon, ik meen hun enige zoon en enig kind. Het is deze zoon die bij mij, als ik schoorvoetend voor een aankoop de winkel betrad, zonder dat hij het wist, de treurnis van het bestaan wist uit te beelden. Deze zoon, die overigens een intens vieze moustache droeg, symboliseerde de treurnis. Niet alleen ten gevolge van zijn manier van bewegen en kleden, naast de zwaar-metalen bril met jampotglazen die zijn gezicht nog meer ontsierde dan al zonder bril het geval was, maar vooral door de wijze waarop hij pleegde te praten: met zijn boerse, oer-Brabantse dialect wist hij me de stuipen op het lijf te jagen – en bovendien ontwikkelde ik een steeds sterker wordende, niet geringe plaatsvervangende schaamte voor hem. Als ik me in de winkel bevond en hem, eigenlijk door pure angst gedreven, vroeg hoe een bepaald merk bier smaakte die ik van plan was te kopen, wist hij met ondergrondse stem van onder zijn knevel te zeggen: 'O, die daar, da's een heel lekker bierke'. Ik heb hem nimmer een ander antwoord horen geven. Soms had ik niet eens een vraag gesteld, maar zei hij uit eigen beweging dat het krat bier, door mij op de met blank hout afgetimmerde toonbank gezet, 'een heel lekker bierke was'...

Op een keer, vlak voor sluitingstijd op een vrijdagavond, ik weet nog dat het in de winter was, want er lag een klein laagje sneeuw op de grijze stoeptegels in het winkelcentrum (en ook kan ik me herinneren dat ik me, na een lange week van bikkelharde arbeid, tijdelijk van de wereld wilde gaan zuipen), trof ik niet alleen zijn ouders aan, druk in de weer met een paar brave, hardwerkende klanten (die ongetwijfeld in een Opel Rakett reden), maar ik zag ook hèm staan, de Zoon. Hij was gehuld in een militair uniform. Hij was dus in het

leger. Naast hem op de grond stond een langwerpige groene plunjezak, die rustte tegen zijn benen. Zo te zien was hij ofwel net teruggekeerd van zijn heldhaftige militaire activiteiten, dan wel moest hij nog vertrekken, hoewel het eerste me als logischer voorkwam, gezien het feit dat het een vrijdagavond betrof. Op zijn hoofd droeg hij een donkergroene baret met een glimmend, goudkleurig metalen vignet erop. Het hoofddekseel stond schuin op zijn schedel, zoals het een braaf militair betaamt. Ik wist niet direct wat ik aan hem zag toen hij daar stond, maar op de één of andere manier klopte er iets niet aan zijn gezicht. Toen ik door de winkel scharrelde keek ik een paar keer heimelijk naar zijn lange, licht gebogen gestalte, alsof het me zou helpen het raadsel op te lossen. En ineens wist ik het: zijn knevel was verwijderd! Een roodgekleurde streep huid had de plek ingenomen, het zag er afzichtelijk uit! Hij zei niets, deze Zoon, die Johan of Johnny heette. Hij stond met zijn handen in de zakken van het halflange, militaire jekker, terwijl er onder aan de jas twee koordjes met houten bolletjes er aan bungelden, waarmee zijn jas desgewenst winddicht kon worden aangesnoerd. Toen ik mijn twee kratten bier (jaa, ik had dorst) op de toonbank zette, reageerde hij niet met de gevreesde woorden. Hij leek naar iets in de verte te turen, naar iets wat zich buiten in de donkere avond bevond, in de sneeuw, er was overduidelijk iets mis met hem. Zijn ouders praatten honderduit over 'onze Johnny of Johan' tegen het Opel Rakett rijdende echtpaar, dat juist voor mij aan de toonbank stond om af te rekenen. De moeder vertelde dat hij het zo goed deed in dienst, dat hij misschien wel zijn rijbewijs zou halen, en misschien wel dat voor vrachtwagen, dat iedereen graag wilde omdat het handig was voor later. Wederom overviel mij een luid schreeuwende eenzaamheid, want er was duidelijk iets mis met 'onze Johnny of Johan', dat kon zelfs ik in mijn angstige onnozelheid waarnemen. Zijn ouders blaatten verder als vriende schapen, het oudere echtpaar kon er geen speld tussen krijgen, maar leek toch geboeid te worden door het overtrokken relaas. 'Onze Johnny of Johan' bleef onbewogen staan, hij keek niet eens naar mijn twee kratten bier, niets leek erop dat hij de door mij gehate woorden van het 'lekker bierke' zou gaan herhalen. Ditmaal baarde het me echter zorgen dat hij ze niet uitsprak, het had iets onheilspellends. Toen de mensen voor me eindelijk de winkel hadden verlaten, verwachtte ik ieder ogenblik de schrijnende woorden te zullen horen uit 'onze Johnny of Johan' zijn mond. Niets daarvan was waar, hij bleef stoïcijns en afwezig naar de donkere einder turen. Zijn lichtblauwe, door de sterkte van zijn brillenglazen overschaduwde, extreem bijziende ogen leken wel dood te zijn, zijn gelaats-trekken gaven geen enkele blijk van emotie of herkenning. Ik rekende af zo snel ik kon en keek nog een maal over mijn schouder naar onze militair. Tot mijn grote verbazing was hij verdwenen, hij leek in het niets te zijn opgegaan, als een vluchtige alcohol damp. Verward verliet ik het winkelpand de koude in, het was weer licht beginnen sneeuwen, kleine vederzachte vlokjes dwarrelden als poeder op mijn gezicht. De vader hield nog keurig de deur voor mij open, iets wat 'onze Johnny of Johan' normaal voor me deed. Na de vader voor zijn behulpzaamheid te hebben bedankt liep ik, zo snel als ik kon, terug naar mijn woning, die nog geen 300 meter verderop gelegen was. Het gewicht van de volle kratten bier veroorzaakte een hevige pijn in m'n spieren, maar ik

dierf niet te stoppen, bang als ik was om 'onze Johnny of Johan' plotseling vlak achter me te zien lopen, met in zijn hand waarschijnlijk een pistool dat hij op het punt stond af te vuren, terwijl hij de loop grijnzend op mij gericht hield, ondertussen de gevreesde bierwoorden uitsprekend als een bezwering. Toen ik het grasveld naast de sporthal diagonaal was overgestoken (om tijd te winnen, maar wat eigenlijk niet was toegestaan, omdat er kleine gele bordjes waren geplaatst die een betreedverbod uitbeeldden) en mijn naar een sterrenstelsel vernoemde straat inliep (in, je raadt het al, de Sterrenbuurt), wist ik dat ik had gewonnen, dat hij zover niet zou durven gaan. Bij de voordeur aangekomen zette ik de kratten met een rinkelende smak naast me neer, opende de deur zo snel ik kon met m'n ijskoude handen en plaatste de bakken bier in de hal, waarna ik de deur met een knal sloot. Ik bleef nog even staan en bedacht dat ik geluk had gehad, dat het weinig had gescheeld. Ik had de dood in de ogen gekeken, maar het was toch niet mijn eigen dood, het was die van een ander...

Later op de avond dronk ik de helft van het eerste krat bier leeg, ik toostte op de goede afloop. Ik heb 'onze Johnny of Johan' nooit meer terug gezien, de week nadien bleek de winkel van de naamloze drankfamilie gesloten, voorgoed. Na een poosje kwam er een andere gerant, die weliswaar veel spraakzamer en eloquentier was, maar ik heb hem nooit durven vragen van de hoed en de rand. Ik haalde zo goed als stilzwijgend mijn drank bij hem, meer ook niet, heb hem nimmer om adviezen gevraagd, bang als ik was dat hij dezelfde woorden zou uitspreken als 'onze Johnny of Johan'. Welk nefast drama zich heeft afgespeeld bij deze drankfamilie heb ik nooit meer mogen vernemen, noch heb ik in de buurt durven informeren. Soms kun je deze dingen ook maar beter niet weten, want het ernaar vragen brengt de vrager niet zelden onheil en ramspoed...

Ik realiseer me dat ook dit nu niet bepaald de anekdote is waarop jij zit te wachten, te meer omdat jij zit te snakken naar mijn aangekondigde geschiedkundige verhaal omtrent Saskia en mij. Dat dient nog even te blijven rusten, ik moet mezelf eerst dwingen na te denken over wat zich een jaar of vijf geleden afspeelde in mijn hoofd, en in mijn kleine wereldje. Een aantal zaken zal ik zodanig moeten reconstrueren dat ik het in een chronologisch (vooral logisch) verband plaats, zodat jij er wijs uit kunt worden, maar tevens dat het de waarheid zo dicht mogelijk benadert. Eigenlijk is dat laatste van het grootste belang. Om anachronistisch te werk te gaan zou afbreuk doen aan het verleden. Zoals je begrijpt ligt daar juist mijn grootste probleem, want ik ben doorgaans een leugenaar en ook een manisch vervalser van het verleden, niet in de laatste plaats omdat het er niet pluis was – redenen genoeg om het een en ander te verhullen, uit haar verband te rukken, om alles toch positiever en voor mij gunstiger af te schilderen dan het in werkelijkheid was...

Alweer een hele dag later, we tekenen woensdag dus, ik moet plotseling denken aan de koosnaam die ik voor je had bedacht: 'Pay-Pay'. Klinkt echt heel spannend en intiem, vind je niet? Over namen gesproken, afgelopen zaterdag bij jullie vond ik het gezamenlijk naar potentiële namen voor kinderen zoe-

ken een zeer plezierige bezigheid; enerzijds omdat er heel veel namen de revue passeren, zoals amusante, eenvoudige, kolderieke, belachelijke, ga maar verder, in wezen is dat puur amusement; anderzijds geeft het een indruk hoe andere mensen denken – of juist niet denken – over namen voor kinderen. Het vertelt je iets over deze mensen zelf, over jullie dus als we spreken over afgelopen zaterdag. Het is één van onze – Muis en mijn – meest geliefde bezigheden van de laatste tijd, want als je nagaat welke namen je, door simpelweg te fantaseren, over de toonbank kunt laten gaan, dat is gewoon grandioos. Tevens is het spannend om hypothetisch bezig te zijn over de naam van een nog ongeborn, maar wel al levend kind – ons kind, en dat je bij dat kaartspel der namen feitelijk nog alle troeven in handen hebt...

Vrijdag 19 september, wederom enkele dagen later. Zonder de bewuste brief van jou te hebben mogen ontvangen blijf ik verder kakelen. Dat is mijn goed recht, aangezien ik toch niet veel bijzonders te doen heb, en ach ja, het houdt me bezig, houdt me van de straat, het voorkomt erger dingen laten we maar zeggen. De afgelopen dagen en weken heb ik me nogal intensief beziggehouden met een – zakelijk – project in België, dat als uiterlijke einddatum de dag van vandaag had. Uiteraard ‘van de zaak’ is het me gelukt het project keurig op te leveren, hoewel ik tussentijds meerdere malen heb getwijfeld of ik erin zou slagen. Op zich is twijfel gezond, het houdt de mens alert, maar ik ben geen enkele maal in paniek geraakt, zo dom ben ik gelukkig niet geweest. In zekere zin was het een éénmansproject, maar ik was voor de informatieverstrekking afhankelijk van andere mensen, Belgen wel te verstaan, zowel Vlamingen als Walen. Vooral de laatsten maakten het er – gezien de eeuwige onderlinge, nooit helemaal in de kiem gesmoorde strijd tussen de twee volkingsgroepen – niet eenvoudiger op, dat mag je van me aannemen. Uiteindelijk is alles goed gekomen en de persoon, laten we zeggen de huidige projectleider (‘Hubert de Brave’), die me voor de opdracht heeft gevraagd, kan tevreden zijn, want in feite was men intern niet in staat het project binnen overzienbare tijd af te ronden; in de eerste plaats door gebrek aan parate detailkennis, maar ook door een nopend gebrek aan tijd, middelen en mensen. Vanuit de stafafdeling waar ik werk zullen mijn bestede uren integraal worden doorbelast, dus de rekening zullen ze uiteindelijk keurig gepresenteerd krijgen. Niets is voor niets, alleen die zon dan. Maandag gaat de evaluatie van het project beginnen, ook daarbij zal ik aanwezig zijn. Wie weet zit er voor mij nog een kleine beloning in, maar eerlijk gezegd zou een mondeling bedankje ruimschoots mijn verwachtingen overtreffen. Ik bedoel geen financiële bonus maar een imaginaire, geestelijke, enzovoort. Een schouderklopje is soms meer waard dan een materiële beloning...

Denk nu niet dat ik een interessante baan heb of zo, het bevindt zich duidelijk op een middelmatig, geestdodend niveau. Zoals je weet ben ik naarstig op zoek naar een andere, ik vrees dat mijn reeds eerder beschreven (en gewenste) journalistieke overstap nog wel een paar jaar (dan wel decennia) op zich zal laten wachten. In de tussentijd zal ik me, voor wat betreft het geschreven woord, tevreden moeten stellen met het schrijven van dit soort kolderieke,

tamelijk zinloze brieven. Wie zit hier nu op te wachten? Eigenlijk zou ik een heus boek moeten gaan schrijven, of een boekje, een kort verhaal misschien om te beginnen, alle begin moet eenvoudig blijven. Men moet niet ineens te veel hooi op de riek willen nemen. Maar in wezen is een voorzichtige start tegen mijn natuur in, ik ben normaliter een bluffer, ik zal niet snel zeggen dat ik iets niet aandurf. Hoe vaak heb ik me daardoor trouwens niet iets waanzinnigs op de hals gehaald? Tja, maar mijn enthousiasme en domme werkdrijf waren meestal mijn reddende engel, dat is erg fijn om te weten. Kijkend naar uit te voeren projecten weet ik veelal instinctief in te schatten hoeveel tijd iets zal gaan kosten, of iets haalbaar is gezien de (al dan niet vooraf te bepalen) hoeveelheid tijd die voorhanden is. Helaas ben ik geen kei in het vooraf opstellen van allerlei schema's, plannings, enzovoort, ik weet doorgaans simpelweg of iets kan of niet, of iets haalbaar is of niet, dat voel ik aan mijn water, of hoe zeg je dat?...

Maandag, 22 september 1997,

Beste PP,

Gisteren is de herfst officieel begonnen. Het was een mooie dag, met veel zon en een aangename temperatuur. Een echte herfstdag derhalve, met de dreiging van de winter weggemoffeld onder gekleurde bladeren, mooie bloemen en driftig in het rond scharrelende, zich op slechter tijden voorbereidende dieren. Het was tevens een drukke dag. Om 1 uur waren we in Z***, bij de moeder van Muis – Marietje – en diens echtgenoot, die Pieter heet, maar ons feitelijke bezoek had te maken met Piетро, de jongste broer van Muis, die eigenlijk een halfbroer is; nee, hij is ook geen halfbroer, hij is een adoptiebroer uit Abessinië – heb ik je dit eigenlijk ooit verteld? Deze Piетро, die 22 jaar oud is, is een aardige gast. Het is jammer, voor hem bedoel ik, dat hij minderbegaafd is, naast dat hij bij tijd en wijle psychotisch is en dagelijks een heuse kruiwagen aan medicijnen moet slikken om op een voor hem enigszins plezierige wijze door het leven te kunnen gaan. Piетро wist nog niet dat zijn 'zuster' en ik vader en moeder zouden gaan worden, dat hebben we hem in een persoonlijk gesprekje medegedeeld. De arme donder begon er helemaal van te trillen (vermoedelijk daarbij geholpen door de zware medicatie), maar vond het geloof ik wel aardig dat hij nu een echte 'oom' gaat worden. 'Hé, Oom Piетро! Straks ben je Oom Piетро! Hoe vind je die?' Er kwam geen ander antwoord dan een verlegen doch enthousiast gesnuif. Na het bezoekje aan Z*** ging het in een ruk door naar A***, waar we op bezoek gingen bij Dylan en Margje, die sinds twee maanden de trotse vader en moeder zijn van Nina, hun dochtertje dus. We hebben daar de rest van de dag doorgebracht, onderwijl luid kleppend en vooral etend. Dylan is uiteraard mijn oude sportmaatje, die met dat lange haar, dat weet je nog neem ik aan; uit dien hoofde hebben wij elkaar altijd veel te vertellen, maar ook het ouwebetten is een activiteit die wij graag tot in de perfectie plegen te beoefenen. Al met al was het een heel acceptabele dag, zelfs met in mijn achterhoofd de wetenschap

dat ik vandaag weer moest werken, om nota bene om kwart voor 6 naast mijn bed te staan en om half 7 in mijn auto te moeten stappen. Is dat geen geweldig en benijdenswaardig leven? Ik ken maar weinig mensen die een beter leven hebben dan ik, dat meen ik uit de grond van mijn hart. Zolang ik leef zal ik dat blijven verkondigen met een stoere, dappere blik in mijn ogen, en met een fysieke houding van 'de hele wereld aan te kunnen'...

De leugen, die eeuwige leugen!...

Maar, hoe staat het leven er ondertussen voor in de Ganzenleverstraat? Zijn er nog schokkende dingen gebeurd de laatste weken? Wat betreft relaties is er natuurlijk weinig interessants meer te melden na de finale split van Karel en Rianne, want er zijn simpelweg geen koppeltjes meer over in jullie vriendenkring die uit elkaar kunnen gaan, ze zijn namelijk al allemaal uit elkaar, haha! Afgezien van jullie dan! Dat is eigenlijk wel een felicitatie waard. Wat nog heel boeiend zou kunnen zijn is de relaties die de ex-partners onderling zouden kunnen krijgen, bijvoorbeeld Karel met Karina, Derk met Annemie, Rianne met Mike. Die laatste is natuurlijk erg flauw, sorry dat ik er jou mee tegen de (Indische hoender-)borst stuit. Hoe gaat het eigenlijk met Rianne? Spreek je haar nog af en toe? Heb je nog tranen met tuiten gehuild in haar comfortabele bijzijn op een zonovergoten terrasje, of weet je je Indochinese zwakheden tegenwoordig beter te verbloemen achter een stijf masker van leugens en overige valsheden?...

Jaja, ik weet dat ik me op glad ijs begeef, dat ik me er niet mee moet bemoeien. Welnu, eigenlijk interesseert het me niet in persoonlijke zin, want ik ken de betrokken personen niet goed genoeg. Ik kan me gewoon goed voorstellen wat er in de hoofden van deze doorgeslagen individuen omgaat, alleen al omdat het erg herkenbaar is, geprojecteerd op mijn eigen leven wel te verstaan. Menselijke zwakheden zijn boven alles herkenbaar en hebben in het algemeen niet zelden mijn volledige, welgemeende sympathie. Waarschijnlijk zullen de vrouwspersonen weldra een vriendje vinden, voor de mannetjes is het echter een stuk moeilijker, want mannetjes van boven de dertig moeten hemel en aarde bewegen om nog in aanmerking te komen voor een spontane, intelligente, aantrekkelijke, geile, enzovoort vriendin, want de vraag vanuit de heerschappen is oneindig veel groter dan het aanbod. Als onvrijwillig, mannelijk vrijgezel van boven de dertig word je heen en weer geslingerd tussen links: de drang zo snel mogelijk weer een vaste vriendin te 'vinden', en rechts: de drang om je langdurig, week na week, met vrienden helemaal klem te zuipen in de kroeg, om ondertussen reikhalzend met je geile en dronken harses iedere vrouwspersoon te benaderen die in de buurt van je vooruitgestoken roede durft te komen. Helaas zullen deze vergeefse toenaderingen aflopen met de opmerking van deze vrouwspersonen dat je 'zat bent en moet oprotten,' waarna je begint tegen te strubbelen 'dat dat best wel meevalt' (de eerste leugen is daarmee al verteld, onnodig te zeggen dat vrouwspersonen niet houden van leugenachtige individuen). Dat je 'normaal zo niet bent, dat je eigenlijk heel romantisch van aard bent en helaas tot op heden wat onfortuinlijk in de liefde bent geweest, maar een kleinigheidje hou je altijd, dat

moet ze toch weten, dus ze moet niet zeuren en gewoon openstaan voor wat je zegt en wie je bent.' Jaja...

Weliswaar, ik weet het, stel ik het iets te eenvoudig en zuiver rationeel voor, doch het is in wezen niet zelden anders. De missie van de op stap gaande vrijgezelle man is erg werelds, maar hoe vergaat het onze vrijgezelle dames? Wat doen die als ze zin hebben om de bloemetjes buiten te zetten? Ik kan me er wel iets bij voorstellen, ik ben zelf, ook al vraag je je af hoe het mogelijk is, meerdere malen lastig gevallen door vrijgezelle, laten we het netjes zeggen, zeer bronstige dames, die hun handjes nauwelijks thuis konden houden. Die Lange Rooie behoort nu tot deze zeer gevaarlijke soort; wat doet zij momenteel om te gehoorzamen aan de impliciete dan wel expliciete hormonale drang tot vereniging, dan wel het verdrijven van de tijd als zij zich verveelt? Gaat zij dan voorbij aan alle grenzen, en wipt zij haar lichaam zo droog als kurk? Of weet zij zichzelf te beheersen en gaat ze braaf met vriendinnen gezellig een avondje naar de bioscoop, met later in bed haar eigen nat gelikte en knedende wijsvinger tussen haar benen? Jawel, ik weet dat ik 'grof in de pen ben,' naast af en toe 'grof in de mond,' welke laatste opmerking een inmiddels ex-collega altijd pleegde te maken als ik scherpe dan wel vieze, onoorbare maar met kwinkslagen omringde opmerkingen maakte. Excuses hoor, zo nu en dan laat ik me gaan, knal ik er woorden uit die op zich best wel functioneel zijn, maar grenzen aan of zelfs overschrijden wat ethisch gezien, als geschreven woord, verantwoord mag worden genoemd. Gelukkig maar, want dit is een brief, slechts voor jou bestemd. Pure vuilbekkerij vind ik persoonlijk acceptabel, mits het niet al te grievend, blasfemisch, rassen-discriminerend of beledigend tegen de mensheid in het algemeen is. Die Lange Rooie zal er best tegen kunnen vermoed ik. Ik denk dat ze me later, als jij deze brief stiekem aan haar hebt laten lezen, zal complimenteren, door knipogend te zeggen dat ik met mijn geschreven uitspraak 'noch ver van de waarheid verwijderd was, noch dicht in de buurt was gekomen,' wat voor een vrouw als Rianne een reusachtig compliment kan worden genoemd. Misschien zal ze mij een vriendelijke tik op m'n achterwerk geven en me, van onder haar zware, bordeauxrode wenkbrauwen, met een blik aankijken van: 'Ach malle jongen, laat ook maar zitten, het is je vergeven, maar je was warm, eigenlijk zeer warm, zeg maar gauw heet'...

Nogmaals mijn excuses, ik weet niet wat me bezielt, dat ik deze woorden en gedachten aan het papier toevertrouw, een normaal mens zal beweren dat ik pervers of gewoon krankzinnig ben. Tegenstribbelen doe ik niet, want misschien is het wel zo dat ik, afgespiegeld ten opzichte van de modus, een vuilbekkend gedrocht ben. Vanuit mezelf bezien weet ik niet beter dan dat de rol die ik vertolk, of moet vertolken, dicht bij de waarheid zit...

'Welke waarheid?' Niet alsmaar vragen, beste PP. 'Ja maar, hoe denk jij ooit kinderen met enig fatsoen te kunnen opvoeden?' 'Ik denk dat daarin inderdaad een zwakke schakel in mijn rol als vader schuilt. Maar als dat het enige is, dan teken ik ervoor'...

En af en toe denk ik dat er in mijn genen een overblijfsel zit ingemetseld van de Oude Gilles, Patriarch der Vloekers. De neiging tot het uiten van verwenningen komt en gaat, er is zo goed als geen sprake van enig causaal verband tussen het vloeken en de plaats van handeling respectievelijk de gegeven omstandigheden. Soms kan dat bij mij een zekere gène veroorzaken, dat mag je van me aannemen. Als troost voor jou wil ik besluiten dat, als ik eenmaal dood ben, men met mij mag doen wat men belieft, mocht er animo voor zijn...

Woensdag 23 september 1997,

Beste PP,

Vanochtend ben ik naar de dokter geweest. Eindelijk, want ik heb de laatste dagen erg veel last gehad van benauwdheidsaanvallen, er moest gewoon iets aan gedaan worden. Mijn huisarts heeft me enkele pillen voorgeschreven die, volgens de gebruiksaanwijzing, zowat alle bestaande schadelijke bacteriën zullen elimineren. Het is plezant om te weten dat ik over een paar dagen schoon zal zijn, gezuiverd van alle vuiligheid, want zoals het de laatste dagen was, was het een diepe, zieltogende ellende. Hopelijk zal ik me spoedig beter voelen, zo ook hoop ik beter te kunnen nadenken, het was echt heel triest gesteld met me. Er waren momenten dat ik er van overtuigd was ineens anders te gaan horen, of iets heel vreemds zou zien of voelen, en dat ik daarna een heel ander mens zou zijn, een soort alwetend mens, dat ik ineens geniaal zou zijn of zo. Uiteraard 'van de zaak' vertel ik weer een hoop onzin, maar ik ben niet helemaal gek. De behoefte om zo nu en dan een ander mens te willen zijn zal me echter blijven achtervolgen, ofschoon dat moment soms heel dichtbij is geweest, dat weet ik gewoon, dat voel je aan je water. Ik moet gewoon door een vlies heen, een taai omhulsel, wat mijn verlossing van de beperktheid zal betekenen. Die dag zal komen, desnoods bij het uitblazen van de laatste ademstoot, ik weet dat ik rustig moet afwachten, want dat het zal gebeuren staat vast. Maar wat schiet jij nu hiermee op?...

Alweer hetzelfde verhaal met mij vandaag, een heleboel gelul zonder inhoud, het moet voorlopig maar even achter slot en grendel. Ik spreek hierbij met je af dat ik verder zal gaan als ik iets zinvol te berde kan brengen...

Vrijdag, 26 september. Ik wil een heleboel schrijven maar zal er niet aan toe kunnen komen vandaag. 'Het oude tijdgebrek' zullen we het maar noemen, maar dat het beter met me gaat is fier boven alle twijfel verheven. Een aantal zaken zou ik willen verhalen, namelijk ten eerste over mijn plan om wellicht, losstaande van jouw brieven, mijn eigen oude brieven te willen publiceren, wat betekent iemand, een uitgever, of gewoon een geldschietter, zodanig weten te manipuleren of onder druk te zetten dat hij (of zij?) overstag gaat. Tja, mezelf kennende zal het bij een plan blijven, ik zit namelijk boordevol plannen, ideeën, gedachten, etc, en veelal reikt mijn ideeënwereld niet verder dan het aloude schimmige gebied dat gekend is als 'tusschen droom en daad'. Ik lul meer dan ik feitelijk presteer, realiseer, creëer, verwezenlijk. Geen daden

maar woorden is de werkelijkheid, dit in tegenstelling tot wat ik te allen tijde beweer, zijnde mijn oude motto: 'niet lullen, maar zakken vullen', hoe vals dit, via mijn mond, keel en lippen uitgesproken, ook moge klinken. Jij kent mij onderhand goed, dat is geen leugen, jij weet hoe mijn geest werkt, heeft gewerkt, de afgelopen 13, 14 jaar. Waarschijnlijk zal ik op mijn sterfbed dezelfde ideeën, plannen en half afgemaakte filosofieën spuien als thans, op dit moment, er van uitgaande dat ik een sterfbed zal kennen, dat ik niet als een hoop vervormd vlees uit een bundel staal zal moeten worden gezaagd, een bundel staal die kort daarvoor nog mijn auto was. Zoals altijd zal er niemand beter van worden, tja, ik weet het wel, het leven heeft een bepaalde predestinatie, de mijne zal zijn dat hij 'enthousiaster was dan dat hij kon waarmaken, hij blaatte doorgaans meer dan zijn handen en verstand konden bijhouden'...

Objectief, alsmede zakelijk bezien, heb ik jouw brieven hard nodig, onze brieven horen bij elkaar, dat is een naakt, bijna schuldig feit, maar wie weet heeft mijn deel van onze briefwisseling op zich al voldoende amusementswaarde voor een gemiddeld, niet al te snugger lezer, die toch niet beter weet dan dat het allemaal echt is wat er geschreven staat. Dat het ideale lectuur is om een moorddadig vervelende zondagmiddag door te komen, als opnieuw gebleken is dat er niemand opbelde om te vragen hoe het ermee ging, of dat er alweer niet iemand, per verrassing (of desgewenst, per vergissing), voor de deur bleek te staan om een bak pleur te komen halen, of desnoods om een schouder te zoeken om op uit te kunnen huilen. Kwalitatief rammelt het uiteraard aan alle kanten, maar kwantitatief is er niets mis mee; ik heb meer dan genoeg pagina's vol geluld om er het predicaat 'boek' op te kunnen kleven. Maar ach, laat ik niet te veel mijmeren, in dromen worden gevoelens versterkt, net zoals ten gevolge van het toedienen van geestverruimende middelen. Mensen willen tenslotte zichzelf eeuwig voor de gek houden. Weet wie ik ben vandaag, morgen beweer ik alweer het tegenovergestelde... (Hoewel dat erg moeilijk zal worden, want overmorgen ben ik weer het tegenovergestelde van morgen en dus ben ik weer de persoon van vandaag etc)

Ik zou nog meer zaken te berde brengen, althans, zo kondigde ik een poosje geleden aan. Dat lukt nu niet meer, het verschuift wederom naar de horizon, de verre einder. De geest die huist in mijn nog af te werken prioriteitenlijstje trekt me aan mijn mouw; ook minder leuke en zelfs uitermate vervelende werkzaamheden moeten soms doorgang vinden, zoals daar zijn mijn huiselijke plichten, die dan weer samenhangen met mijn plicht een acceptabele partner te zijn. 'Allez eikelbijter, aan het werk nu!'...

Maandag 29 september, nu even staande aan het aanrecht in de keuken, maar kort hiervoor nog kleine rondjes om mijn as lopend in het schemerdonker. Een toevallig voorbijganger zou zich terecht afvragen of alles nog wel in orde is met me. Muis kan ieder ogenblik arriveren van haar werk: het geven van kunstonderricht op de maandagavond. Het duurt nog twee weken, dan zal haar welverdiende zwangerschapsverlof ingaan. Achter mij bevindt zich een gedekte tafel, met zowaar brandende kaarsen (romantische truc nummer één, die vrijwel altijd haar doel treft), twee glazen vers geperst appelsienen-

sap en een salade met zelfgemaakte dressing. In de oven ligt een restant pizza warm te worden, de pizza die gisteren niet helemaal op is gegaan toen mijn ouders hier op (eet-)bezoek waren. Maar goed, ik benut deze tijdsspanne om enkele woorden tot jou te richten, onder meer naar aanleiding van ons bliksembezoek aan jullie adres van afgelopen zaterdag, eergisteren dus. Daarover wil ik slechts één onderwerp aansnijden, je weet ongetwijfeld welk, namelijk de bioscoopfilm (en ondertussen ook op video verkrijgbaar) met de naam 'Seven', een kaskraker met de bij vrouwen enorm geliefde hartenbreker Brad Pitt, ik weet eigenlijk niet of ik het zo goed spel. Muis zegt altijd: Braad Spit, hah! Naast hem speelt tevens een al wat oudere neger, die als ik mij niet vergis Freeman, Morgan Freeman heet. Om kort samen te vatten ons beider meningen: jij vond het 'de beste film die ik zonder meer ooit heb gezien,' ik vond het 'een opgeblazen verhaal wat eigenlijk niets om het lijf heeft, enkel en alleen om te vermaken, gericht op het aspect sensatie, en vooral om geld, vele pegels dus (Dollars) in de lade te brengen; de acteurs spelen op een onpersoonlijke wijze, met steeds die tot de nok toe gevulde bankrekening in gedachten, niet de oneindige eer en roem die een goede film kan opleveren'. Tot zover mijn wellicht te eenzijdig toegelichte samenvatting onzer meningen...

Aldus, we hadden uiteraard 'van de zaak' weer een onoverkomelijk verschil van mening, voornamelijk gebaseerd op interpretatieverschillen. Laat ik mijn bescheiden mening eens uitgebreider op een rijtje zetten, zonder dat je er meteen met je snebbel tussen zit. Vooraleer moet je begrijpen dat iedereen op deze aarde in mijn ogen vrij is om te denken en te verkondigen wat hij of zij wil, ik zal daarbij niemand een strobreed in de weg leggen, en verwacht van anderen hetzelfde...

Ondertussen ben ik een uur verder. We hebben gegeten, het was sober maar treffend, precies voldoende om mijn honger te stillen – na een fysiek uitputtende middag heb ik doorgaans meer dorst dan honger. De laatste woorden van de vorige alinea gingen overigens gepaard met de plotselinge komst van Muis. Hierop sprong ik in de houding met mijn hakken tegen elkaar klakkend, en liet ik de geschreven woorden even voor wat ze waren. Als de bijna hoogzwangere vrouw des huizes in een stofwolk arriveert na een dag van zware labeur, zich uit haar gele automobiel weet te persen en met een blik in haar ogen die ontegenzeggelijk de verwachting tentoonspreidt dat ze onmiddellijk ter tafel wil gaan (door de telefoon had ik in geuren en kleuren beloofd: 'als je thuis komt staat er een welgevulde tafel gereed en gaan we direct eten'), dan moet je niet talmen of de indruk wekken dat je nog niet gereed bent, want bij herhalend voorkomen kan zulks dodelijk zijn voor een relatie. Voor je het weet heeft ze een andere, betrouwbaarder levenspartner en prijkt er, op een zeker moment, een brief van een advocaat op de deurmat, die impliciet de mededeling bevat dat je zo goed als bankroet bent, evenals de invordering van bijna alles wat je aan materiële zaken bezit. Je bent bij deze gewaarschuwd, want met 'de vrouw in het algemeen' ben je nimmer geheel zeker van de zaak...

Oom Frodo, Koning der Dieren, zit inmiddels naast me mijn aandacht te trekken. Muis hoor ik in de verte rommelen in huis. Koning Frodo wil van zijn onderdanige lakeien, waarvan ik de belangrijkste ben, melk op een schoteltje of in een ondiep bakje ontvangen. De Koning weet zich te gedragen als een ware despoot, want ik weet dat hij zo dadelijk met zijn poot een keer voorzichtig tikkend zal uithalen naar mijn hand; de eerste keer nog zonder zijn nagels uit te slaan, de erop volgende pogingen zullen minder vriendelijk van aard zijn. Het is goed zo, ik ken mijn rol in dezen. Lola kijkt ineens, overduidelijk niet zonder reden, om de hoek van de tafel recht in mijn gezicht en ze vraagt – neen, ze smeekt – me om barmhartig te zijn jegens haar, alsof ik soms de Koning ben. Ze heeft eigenlijk altijd wel honger en wil zonder twijfel ‘Voordeelvriend’, een ingeblikt artikel uit het assortiment van hondenvoederfabrikant B, marktlieder onder de ingeblikte hondenvoeders. Het feit dat Koning Frodo mijn aandacht geniet maakt Lola jaloers als een klein kind, dat zich weldra jengelend zal aanbieden. Niet zelden moet ik trouwens denken aan Nadeelvriendin, de inverse van Voordeelvriend, ik vermoed dat ze elkaar niet al te leuk zullen vinden. Dat ik thans geplaagd word door het voortbrengen van melige, uiterst flauwe woordgrapjes moge duidelijk zijn...

Over Lola gesproken en de wijze waarop ze naar me kijkt. De laatste tijd heeft ze last van een opspelend rechteroortje dat, indien Lola op haar sodemieter krijgt, wat vanuit haar gezichtspunt bezien helaas erg veel voorkomt, rechtop gaat staan, als ware zij een heuse ‘Pinster’. Aha, de ‘Pinster’, de lieflijke ‘Pinster’. Nu ik er toch over spreek, ik neem aan dat ik je iets zal moeten uitlegen. In België, vooral in de provincie Limburg, heeft men enigszins van onze taal en de algemeen aanvaarde logica afwijkende gewoontes, onder andere de uitspraak betreffend, maar ook met betrekking tot de spelling en grammatica. Een poos geleden brachten Muis en ik een noodgedwongen bezoekje aan Klein-Yugoslavië, een dierspecialzaak te A***, we liepen aldaar langs de lange rij hokken waarin zich allerlei dieren bevonden. We keken eerst bij de katten, de werkelijke reden van ons bezoek. Muis en ik vroegen ons af of Aaltje er misschien te koop zou worden aangeboden, want Aaltje is een paar weken geleden spoorloos verdwenen. Hoewel ze zeer waarschijnlijk door jagers om zeep is gebracht, hadden we toch de ijdele hoop dat ze door onverlaten was gedumpte als ‘gevonden kat’ bij voornoemde dierspecialzaak. Achteraf bleek onze hoop, die evengoed vrees of angst kon worden genoemd, ongegrond, want Aaltje was niet aanwezig in de naar onnodig dierenleed stinkende hokken van Klein-Yugoslavië...

Maar goed, nadat we de kattenafdeling zonder resultaat hadden afgespeurd keken we nog even bij de honden. Bij alle hokken stond vermeld wat voor rassen het betrof (om de meest grote debielen tegemoet te willen komen); bij de Pinschers stond ‘Pinsters’ vermeld, en als je het mij vraagt behoort zoiets tot de onsterfelijkheid. Bewust dan wel onbewust tot stand gekomen, met de Limburgers ben je nooit zeker van de zaak. We hebben tranen met tuiten gelachen, maar een paar meter verder kwamen we bij de ‘Show-show’s’, weer

even verder zagen we de bordjes met 'Pekingnees' erop. Nu ik er weer aan denk verschijnt er wederom een brede grijns op mijn smoel...

Enfin, Pinsters zijn heel kleine hondjes, zeer fragiel van bouw, met relatief grote, rechtop staande oortjes, deze oortjes zijn wat mij betreft het typische kenmerk van de Pinster. Daarnaast hebben ze een erg fel en agressief karakter, bijna op het valse af. Ondanks de minimale hoogte en het nog geringere volume zijn het verschrikkelijke jagers, meedogenloos in vergelijking tot de engelachtige, enigszins lullige en lachwekkende verschijning. Lola heeft op gezette tijden zo'n Pinsterootje, haar rechteroor wel te verstaan, dat dan als een opgewonden fallus in de lucht priemt. De reden van haar opspelende oortje is doorgaans dezelfde, namelijk als we haar godsongenadig op haar sodemieter hebben gegeven, bijvoorbeeld als ze iets eetbaars van tafel heeft gebietst, of als ze een kattenbolus uit de kattenbak heeft gevist en deze met lange tanden ergens deponert, inclusief een handvol kattengrit, om die desgewenst later te gaan nuttigen. Heel zelden, doch het komt voor, is de oorzaak een zeer opgewonden toestand, als ze ergens enorm mee in haar nopjes is, of als ze hooggespannen verwachtingen heeft. Als Muis en ik het fallische oortje in de gaten krijgen beginnen we haar uit te lachen. Ze kan daar absoluut niet tegen, wordt verlegen en het kan gebeuren dat ze dan ook haar linkeroortje in deze onnatuurlijke stelling brengt, waarna we haar nog meer dan voorheen uitlachen. Als Lola haar Pinster-act opvoert is de menselijke euforie in huis compleet. Wat tevens uitstekend bij haar werkt is als je haar oortjes met de handen in de Pinsterhouding manoeuvreert, dan blijven ze heel even rechtop staan, en als je haar dan direct begint uit te lachen, dan voelt ze zich enorm opgelaten en blijven de oortjes vanzelf, voor minimaal een seconde of tien, rechtop staan, als bij een volleerde Pinster. Hondenleedvermaak is een geweldige boeiend tijdverdrijf, zeer zeker als het onderwerp Lola is...

Doch voor nu genoeg geleuterd, laten we verder gaan waar ik gebleven was, bij Seven, ook wel als Se7en geschreven, de goedkope en tegelijkertijd peperdure film met Braad Spit in de hoofdrol. Hij is de uitgesproken publiekstreker natuurlijk, je kunt bij zo'n film op je klompen aanvoelen dat het overgrote deel van de bezoekers zwijmelende meisjes dan wel smeltende jonge vrouwen zijn, die zich enorm opwinden bij het zien van de guitige jongenskop van geile Brad – hij zou het tevens perfect hebben gedaan als super-Ariër, zie de kleur van zijn haar en de breedte van zijn kaken. In de verste verte heeft hij wel iets weg van een jonge Dieter Bohls, maar dan wel 'n stuk aantrekkelijker, eerlijk is eerlijk...

Intermezzo. Muis komt naar beneden – ze was klaarblijkelijk boven, soms kun je als heer des huizes niet alles weten namelijk – en laat mij het meest hartverscheurende babypakje zien dat ooit op mijn netvlies is geprojecteerd, namelijk met afbeeldingen van the Chicago Bulls erop, je weet wel. (Speelt daar niet zo'n bekende neger, wiens nam mij niet te binnen wil schieten?) Je moet je kinderen maar in zoiets durven hijsen. Muis vond deze spullen in een zak met 'oude', nog niet eerder gedragen babykleden, die we een poosje geleden van Muis haar moeder hebben gekregen, van uit de tijd dat ze nadere

contacten onderhield met een adoptieproject in India. Ik hoop dat alles zal goed komen met de wetenschap dat wij zulke kleren in ons bezit hebben, er zijn mensen die voor mindere zonden de rest van hun leven in een rolstoel hebben moeten zitten, of vroegtijdig zijn gestorven ten gevolge van een mysterieuze infectie. Ik ben in het geheel niet bijgelovig, maar deze zaken kunnen me dagen lang van streek maken...

Braddy Boy, je moet weten dat ik me wezenloos erger aan types als hij; niet omdat hij zoveel knapper, gespierder en geiler is dan ik (als dat tenminste een belangrijk criterium kan worden genoemd), op de één of andere manier weet hij gewoon steeds in de verkeerde films op te duiken. Zo vind ik het verhaal van Seven aan de magere kant, beslist als je kijkt naar het onderwerp, na *The silence of the lambs* is er tenslotte een ware seriemoordenaarsrage ontketend in de maatschappij. Dientengevolge moet een filmproducent niet na een paar jaar op het tot op de bodem uitgeputte idee komen om voor de zoveelste maal een film over een seriemoordenaar te maken. Jaja, stil maar, want ik weet dat jij van mening bent dat het juist géén film is over een seriemoordenaar, maar dat 'het handelt over de maatschappij van vandaag'. Goed, daarover blijven we van mening verschillen, mij maak je niet wijs dat deze film ook maar iets van de 'bigshot'-uitstraling zal behouden als het verhaal niet over een seriemoordenaar zou gaan, maar bijvoorbeeld over een zielige, apathische, liefde ontberende, maar bovenal gehandicapte jongeman, die de maatschappij aanklaagt en een daad wil stellen door, gebruik makend van de Zeven Hoofdzonden, de aandacht van het volk probeert te trekken middels het plegen van een zevental moorden (als zo iemand dat al zou kunnen bewerkstelligen). Neen, beste PP, deze film gaat bovenal over het fenomeen 'seriemoordenaars', wat de enige legitieme reden is geweest om haar te maken, naast de droombezetting van de heren Spit (en Freeman, die bij nader inzien een tamelijk bekende acteur bleek te zijn met een groot repertoire aan films, zoals ik ontdekte in onze video-encyclopedie, maar welke man om de één of andere reden bij mij niet gekend was, of in mijn onnozelheid gewoon vergeten is), om überhaupt een budget losgepeuterd te krijgen bij een filmmaatschappij. Dat daarbij handig gebruik wordt gemaakt van een eeuwenoud thema is aardig gevonden als je het mij vraagt, maar meer ook niet. Deze film is niet boeiend in kapitale zin, niet huiveringwekkend, niet geladen met emotie; ik verontschuldigd me als ik je hiermee kwets, ik meen het uit het diepste van mijn hart. Er zijn simpelweg te weinig momenten geweest dat ik als gekluisterd aan mijn stoel zat, zoals bijvoorbeeld bij eerdergenoemde film met Jodie Foster, dat was pure horror. Daarbij, bij *SotL*, heb ik continu in een spiegel moeten kijken, waarin ik dit keer niet mezelf maar de huiver zag, zonder overigens geconfronteerd te worden met ongepaste beelden. In *Seven* maakt men de fout door te vaak en te impertinent in beeld te brengen hoe, en vooral waarmee de moorden gepleegd zijn, gelardeerd met de inventieve raadseltjes respectievelijk aanwijzingen, die de bijna bejaarde doch daarnaast zeer bijdehante, maar vooral erg belezen Oom Negeragent niet van zijn stuk kunnen brengen, want hij weet alles feilloos op te lossen, precies zoals Agent Starling de anagrammen en overige aanwijzingen van de slimme doch

zwaar zieke Hannibal Lector weet op te lossen, en derhalve het verhaal tot een enigszins goed en bovendien open einde weet te brengen. Bijna alle feiten die SotL zo geweldig maken, worden als clichés in Seven gebruikt, het is een scrupuleuze, uitgebeende herhaling van zetten die kant noch wal raakt...

Je hoeft mij geen tegengas te geven, dat heeft geen zin. Dat jij het gebruik van de zeven hoofdzonden (over oude koeien en afgezaagd gesproken) erg maatschappijkritisch vond kan ik beamen. Dat is denk ik nog steeds zo, ook al zijn de hoofdzonden eeuwen en eeuwen geleden in een stuk steen gekrast. Jouw bewering dat de neger in het verhaal vertelde dat de maatschappij apathisch is geworden, ook daar ben ik het mee eens, maar het maakt een film voor mij nog niet boeiend, het is eerder een feitelijke constatering die hoort bij een samenleving van meer dan 4 (?) miljard mensen – en bovendien is er wederom niets nieuws onder de zon. Er worden pijnlijke clichés gebruikt om op kunstmatige wijze ‘sfeer’ te scheppen, zoals de truc om het eerste half uur van de film zo goed als in de stromende regen te laten afspelen. Ik heb mij hieraan vanaf het begin geërgerd, zelfs zodanig omdat ik steeds in gedachten het regenmachien boven de rillende en eeuwig ter opwarming koffie slurpende acteurs zag hangen, terwijl je ze hoort denken: ‘Godver, alweer onder die fuckdouche, ik vraag me af of dat wel in mijn contract staat’. Deze goedkope manier van aanpak stoorde me aldus vanaf de eerste minuut. Maar bon, afgezien van de kunstmatige regen, heb ik mij aan meer verhaaltechnische zaken geërgerd, zoals het feit dat je halverwege de film al weet wie de moordenaar is, wat mij betreft een doodoener van de eerste orde. Het ontnemt de kans op een heuse climax, ik ben van mening dat de menselijke geest de kans moet krijgen om te fantaseren, met name in films van dit genre. Ook de vele gewerschoten die vallen tijdens de achtervolging van John Doe door Spit en Freeman, welke achtervolging op een zeker moment dwars door enkele gebouwen heen gaat, levert uiteraard van de zaak alleen maar ‘dodelijke’ missers op, het hangt allemaal te veel van toevalligheden aan elkaar. Wat me eveneens ergerde was de oppervlakkige manier van analyse van de slachtoffers. Als toeschouwer blijf je verstoken van relevante maar bovenal logische informatie; als ik agent was in die verschrikkelijke situatie had ik veel meer willen weten van die arme slachtoffers, want het blijven – of het waren – bovenal mensen...

Tot zover voor vandaag, mijn nog te verrichten huishoudelijke taken dienen nu echt te worden aangepakt, want anders gaat de spreekwoordelijke donderbui, die boven mijn hoofd hangt, losbarsten...

Maandag 6 oktober 1997,

Beste PP,

Met de leugenachtige aanhef van deze gloednieuwe parafrase bevind ik mij in de keuken aan de eettafel. Een messcherpe herfstzon beschijnt en verwarmt mijn rug en de voorwerpen die zich op tafel bevinden, waaronder een eergis-

teren door mij als koopje verworven boek van Aristoteles, 'het Opperwezen' genaamd, deel twaalf uit zijn 'Metaphysica Lambda', zoals op het omslag staat vermeld. Niet dat ik het ooit zal uitlezen, laat staan dat ik het ooit zal aanvangen te lezen, het kan meer worden beschouwd als een blikvanger in de boekenkast, als een boek dat voor de andere boeken kan dienen als steun, want de uitvoering is stevig, een harde kaft met ingenaaide bladen...

De lange schaduwen op tafel verbloemen de in een ver verleden door Muis geknoeide verfspetters. De basiskleur van de tafel is ooit groen geweest, een zachte kleur groen, zeg maar mintgroen, iets lichter dan het groen van groene olijven. Het is half 12 in de ochtend, niettegenstaande dat vraag ik mij af of deze brief nog gegevens of zelfs informatie bevat die relevant is voor welk levend wezen dan ook, jij als potentieel lezer erbij inbegrepen. Dit herfstige zonlicht maakt mij zowel vrolijk als triest; vrolijk omdat we de zon de laatste dagen niet veel hebben mogen aanschouwen, triest omdat de intensiteit van het licht de voorbode van de koude en eenzame winter is, die, zoals elk jaar, vele slachtoffers zal maken onder vooral de dieren. Je weet dat ik dieren een warm hart toedraag, ondanks dat ik ze tegenwoordig af en toe opeet. Je weet inmiddels dat ik niet langer vegetariër kon blijven, het was een te zware opgave, maar het betekent echter niet dat ik niet langer om dieren geef. Bovendien moet ik opmerken dat ik geen religieus diereneter ben zoals jij. Als ik me niet vergis heb jij me dat een aantal maanden geleden verteld. Jij zat tegenover me aan tafel in de Ganzenleverstraat, ik meen dat we kort ervoor een schaakpartij hadden beëindigd waarbij mij, zoals vroeger vrij gebruikelijk was na een schaakpartij met jou, een zeer zwaarmoedige bui kwam aanwaaien. Liever was ik terstond weggezonden in de fraaie door jou eigenhandig gelegde laminaatvloer om ondergronds, door middel van een door mij met een verchroomd koffielepeltje gegraven tunnel, te ontsnappen naar mijn reeds met draaiende motor klaarstaande auto, zoiets als 't paard van Lukkie Luk dat altijd klaar stond als LL de benen nam. Of moet ik zeggen: een 'omgedraaid' paard van Troje? Helaas verbleef ik nog gedurende ruime tijd gevangen in een zinloos gesprek. We hadden het over het op religieuze wijze eten van dieren. Jij hebt in het geheel geen problemen met het eten van dieren of dierlijke producten omdat de toestemming met betrekking tot het eten ervan staat beschreven in de Bijbel. Misschien huldig je deze gedachte inmiddels niet meer, ik vond het echter zonder meer een merkwaardige denkwijze, die ik van de personen in mijn directe omgeving, laat staan van derden, nog nimmer eerder had gehoord. Ik kan niet anders zeggen dat het iets in me heeft getriggerd...

Godzijdank bestaan er af en toe nog verrassingen, zonder dat zou het saai zijn. Stiekem moest ik denken dat jij wellicht in het geheim lid was van een of andere fundamentalistische beweging, Katholiek wel te verstaan, misschien wel met Semitische trekjes, en dat je je per ongeluk tegen mij versprak met betrekking tot jouw religieuze carnivoorschap. Ik kan me de overige details van jouw uitspraak niet meer herinneren, een feit is wel dat ik de grote lijnen heb onthouden en dat jij geen problemen kende met het eten van vlees omdat

er bepaalde uitspraken over in de Bijbel staan – uiteraard ken ik de betreffende passages over wat wel en wat niet te mogen eten, de uitgebreide beschrijving van de reine en onreine dieren des veld, des water en des lucht, het is een merkwaardig gedetailleerd gedeelte, een soort van instructie voor de gelovige schaaapjes. Je vertelde het alsof het voor jou de gewoonste zaak ter wereld was. Ik moest even slikken omdat ik in principe een mens ben van vrije keuzen, ik zou me nimmer een gebod, instructie of verbod laten opdringen die in een religieus of verwant geschrift staat, zelfs niet al zou het beroepsmatig zijn. Ik ben nu eenmaal niet het individu om me te scharen achter of aansluiten bij een bepaalde groepering of denkwijze, misschien ben ik er te eigenwijs of te eigenzinnig voor, of misschien wel te dom of te beperkt. En, als het al eens gebeurt, want natuurlijk hoort of leest men regelmatig de mening of visie van andere mensen, dan laat ik me zo'n mening of visie niet opdringen, mijn hersenen zijn er al zo vaak op ingericht om keuzes te moeten maken, ook die om je staande te houden in dit leven. Veelal laat ik zoiets als neutrale informatie tot me doordringen...

Dieren doen mij doorgaans meer dan mensen, het is zo en ik kan het echt niet helpen. Elke keer als ik de overblijfselen van een door mensen gedood dier in mijn mond steek, ben ik mij ervan bewust dat ik een slecht wezen ben en daar ooit voor zal moeten boeten, dat aan het eind van mijn leven de bevestiging zal komen van dit gruwelijke feit. Het is dus niet zo dat ik me probeer in te dekken met een in een zeker religieus boek vermelde uitspraak, zelfs niet als dit Het Boek der Boeken is. Maar, ik weet het haast zeker, aan het eind van mijn leven zal er een luide en angstaanjagende stem klinken, een stem die zegt dat ik inderdaad een slecht en zondig mens ben geweest – maar er zijn meerdere redenen om me aan het eind van de lange rit triest te voelen. Eenieder zal zo zijn of haar verhaal kunnen doen, zo ook ik het mijne...

Een andere, tevens actuele reden om me te triest te voelen is het feit dat ik zo dadelijk, tussen 12 en half 1, nog naar mijn arbeidsplek te B*** zal moeten gaan, deze plicht roept zoals gewoonlijk zeer luid. Ook voel ik me een beetje somber omtrent een ander feit (het regent weer eens feiten, 't is net Seven), een gevolg van het feit dat gisteren Muis haar verjaardag was, zij heeft er nu een kwart eeuw op zitten, metrisch gezien een belangrijke gebeurtenis, maar eigenlijk is zij doodleuk een jaartje ouder geworden. Verjaardagen maken er mij doorgaans op attent dat de tijd voortgaat, zo ook het leven en dus ook het gestaag aftellen van de nog resterende jaren van mijn leven en dat van anderen. Maar waarom voel ik mij aan de triestige kant zul je je afvragen, het gevaar worden van het voortschrijden der jaren kan toch niet alleen de reden zijn van mijn trieste gevoelens? Wie weet krijg jij, als aandachtig lezer, ineens een warm en nogal onplezierig gevoel in je buik, met een lichte kramp die langzaam omhoog kruipt naar je keel, en daar een misselijk, beklemmend gevoel veroorzaakt. Jaja, beste PP, ondanks de veelvuldig gemaakte afspraken ontbraken jullie gisteren op Muis haar verjaardag. Ik weet dat ik niet te snel moet oordelen, te meer er iets vreselijks kan zijn gebeurd dat jullie een geschikt alibi zal kunnen verschaffen, je weet soms niet hoe de zaken (uit de

hand) kunnen lopen. Desalniettemin, ik vind het een gemis dat er niet eens een minuscuul telefoontje heeft geklonken, met een excuus van niet langs te kunnen komen en een betuiging van jullie gelukwensen aan Muis haar adres, want jullie waren wellicht verhinderd of hadden gewoon geen zin om tussen zoveel vreemde, maar vooral luidruchtige en ook nog eens onsympathieke mensen te moeten vertoeven. Ik ben een begrijpend en ruimdenkend mens, zelden is mij iets te veel, het moet wel heel erg zijn wil ik nurks mijn blik afwenden en nimmer meer die richting in willen inkijken. Of speelde er bij Huize Ganzenlever iets anders, iets wat tot heden aan mijn aandachtsgebied is ontsnapt?...

Goed, ik houd er subiet over op, er zal wel iets aan de hand zijn geweest. Niet dat ik jullie afwezigheid een onoverkomelijk gemis vond, neen, ik heb me erg goed vermaakt met de mensen die er wèl waren. Het waren er – gedurende de hele dag – een heleboel, je zult het misschien niet geloven maar het was druk, gezellig en onderhoudend, men zou zowaar de voorzichtige conclusie mogen trekken dat we vrienden hebben. Edoch, ik geloof dat Muis toch enigszins teleurgesteld was dat Irene en jij, zonder valide afzegging (ook niet achteraf), niet zijn komen opdagen. Ik van mijn kant ben er tamelijk indifferent over. Het is meer een kwestie van principes en algemeen fatsoen. Verwijzend naar mijn begrijpende en ruimdenkende geest, genoeg geluld, een paar kuub zand erover, alles zal wel weer opgehelderd worden...

Over de gasten van gisteren wil ik nog iets melden. Er was een voormalig studiegenote van Muis gekomen, Veronica genaamd, waarmee zij op de kunstacademie heeft gezeten, en die eigenlijk haar beste vriendin is. Deze Veronica is, afgaande op haar fysiek, een heuse Jodin, ze is bij wijze van spreken de levende replica van Anne Frank. Je weet wel, dat schrijvende meisje van die achterkamer. Vreemd genoeg heb ik enkele malen, voordat ik met Veronica heb mogen kennismaken, in een melancholieke bui Muis de levende kopie van Anne Frank genoemd, onder meer in onze briefwisseling (die tussen Muis en mij), hoewel Muis niet echt uiterlijke Joodse kenmerken vertoont. Maar deze Veronica slaat echter alles. Menige gast, waaronder mijn moeder, vroeg gisteren op een verloren moment aan mij of zij Joods was, wat ik ontkennend heb moeten beantwoorden. Zij is een heel lieve Limburgse meid van Nederlandse makelij, op wie ik, als ik Muis niet zou hebben gekend, stante pede verliefd had kunnen worden (alweer eentje dus naast de velen die ik al eerder de revue heb laten passeren – al dan niet in bijna verloren gewaande, oude brieven, aan jou geschreven, in pure wanhoop en bijtende eenzaamheid, soms tjokvol drank en walgend van mijn eigen bestaan). Maar goed, ik heb vannacht nota bene van haar gedroomd, niet in seksueel opzicht hoor maar gewoon, als een bekende van me, als een goede vriendin haast. Je moet weten dat ik haar nog maar nauwelijks ken, ik heb haar gisteren voor de derde keer gezien geloof ik. De eerste keer was toen zij hier een dag kwam logeren (een half jaar geleden), de tweede keer op de begrafenis van haar vader (thans 3 maanden geleden), de derde keer was gisteren, ze was helemaal alleen – angstig en bang van de wereld als ze is – uit Zuid-Limburg ko-

men rijden in de Franse voiture van haar moeder. Deze Vero (zo wordt ze door bekenden genoemd) is een erg fragiel en kwetsbaar ogend wezentje. Ook al zou je je uiterste best doen, een meidertje van het kaliber Vero kun je onmogelijk kwaad doen. Ik hoop dat ik haar nog ooit beter leer kennen, zij is van de soort mensen die je heel graag onder je vriendenkring wilt scharen, waar je goede vrienden mee wilt worden etc. Dat wat betreft haar innerlijk, waarmee ik gaarne vaker geconfronteerd zou willen worden. Haar uiterlijk: hoewel niet uitgesproken knap is zij, voor mij althans, heel aantrekkelijk, doch haar Anne Frank-achtige brillette zou zij beter kunnen vervangen door contactlenzen als je het mij vraagt, of desnoods gewoon helemaal geen gezichts-corrigerende hulpmiddelen. Beter een levende blinde vink dan een goedziend maar dood uilskieken...

Verder is ze iets kleiner dan Muis, heeft heel lang (kroes-)krullerig, enigszins bruinachtig negroïde haar, bijna tot op haar gat, is mager maar zeker niet in storende zin, en haar lach is haar belangrijkste wapenfeit. Het is de lach van de onschuld en van de ontwapening, de lach van een engeltje – vechtende soldaten zouden, bij haar lichtende verschijning op het slagveld, onmiddellijk de wapenen neerleggen om bij elkaar in de armen te vallen, huilend als toen ze nog kleine kinderen waren en zich in de zachte boezem van hun moeder verstopten, nadat ze de knieën hadden opengevallen...

Heb ik je een beetje nieuwsgierig gemaakt? Krijg je wroeging dat je er niet bij was? Ik mag het hopen, ik heb geenszins overdreven...

Vrijdag, 10 oktober. Eergisteren heb jij gebeld om Muis te feliciteren, drie dagen te laat dus, het riekte naar oplichterij door te stellen dat jullie het helemaal vergeten waren. Dat dat door drukke werkzaamheden of zoiets kwam kan ik mij niet voorstellen, jullie (vooral jouw luizen-) leventje lijkt mij een verademing vergeleken bij dat van mij. Maar goed, ik geef je het voordeel van de twijfel, ik kan niet boos op jullie worden zonder dat ik een sluitende hoeveelheid bewijsmateriaal in handen heb, zo ben ik ook wel weer. Een goed rechter spreekt pas recht als er een stevig dossier voorhanden is, niet om voor de lol wat botten te kraken of wat schedels te pletten...

Als ik deze werkdag zonder kleerscheuren weet door te komen zal ik vanavond met – ten minste – Martin een paar flessen bier gaan drinken in Willemien. In eerste instantie hadden we afgesproken om met de bromfiets te gaan, ik zou hem vanuit A*** komend oppikken. Tenslotte kom ik ternauwernood langs Kippenpoot gereden, het zou een kleine moeite zijn om hem mee te nemen. Inmiddels weet ik dat we met de auto zullen gaan in verband met het helse kankerweer: veel regen, wind en koude, van een soort onguurheid zoals alleen in de lage landen kan voorkomen. Allereerst zullen wij nog een fles Champagne meester maken bij Martin en Johanna thuis, dat is een uitstekend begin van het weekeinde. Mijn welgemeende excuses als het je tegen de (Aziatische chicken-)borst stuit, het is nochtans vriendelijk en puur informatief bedoeld. Stoor je er niet aan als je het van plan was, dat heeft toch geen zin. Ik weet dat jij nu eenmaal niet zo verkwistend kunt leven als ik, ik weet

dat jij pas Champagne zult drinken als het je gratis ende voor niets wordt aangeboden...

Later dit weekeinde, of in het begin van de volgende week, zal ik verhalen over de gebeurtenissen van de afgelopen week. Ik ben nu te gespannen en te gehaast om degelijk, acceptabel werk af te leveren. Met een punctuele zeikerd als jij ben je verplicht om altijd je best te blijven doen, geen Johannes van Leiden dus, maar heuse topsport tot de eindstreep...

Dinsdag 14 oktober, de tijd vordert met rasse schreden zoals je kunt zien aan de datum. Afgelopen vrijdagavond was het overigens plezierig toeven in Willemien, jammer dat je er niet bij kon zijn. Martin en Stef, die normaal gesproken nooit in Willemien zijn te vinden (ze vinden het er geloof ik nooit zo leuk omdat het er zo druk kan zijn, maar ook omdat ze liever thuis zuipen, hetgeen minder moeite en ook serieus minder geld kost, en bovendien hoeft er dan niet met een zatte harses gereden te worden, een slechte eigenschap waarmee zij, net zoals ik, niet zelden de draak hebben gestoken), waren ditmaal een keer mee gekomen, Paulus was bereid gevonden om voor chauffeur te spelen. Ik ben nog wel met mijn fraaie auto naar Stef zijn huis gereden, die ook te Kippenpoot woont, alwaar we gedrieën de aangekondigde fles hebben geledigd, maar vandaar heeft Paulus ons keurig naar Willemien gebracht. En uiteraard later ook weer keurig terug naar Stef zijn kot, een plezierige bijkomstigheid die mij in staat stelde om eens als vanouds van leer te trekken. Natuurlijk moest ik 's nachts nog naar huis, maar dat deed ik pas na bij Martin nog een uurtje te hebben zitten oudehoeren. Als ik me niet vergis moest Paulus zaterdagochtend erg vroeg op om te gaan werken, een goed mens als hij is heeft hij zich opgeofferd om het voor ons gemakkelijk te maken. Het is fijn om te weten dat zulke mensen bestaan. Enfin, in Willemien aangekomen bleken er ook nog eens oude bekenden aanwezig te zijn, die luisteren naar de namen Ernie en Willie, maar meer dan dit te vermelden is het niet waard. Het nog steeds verliefde koppeltje poetste al vlug de plaat na enkele glazen frisdrank naar binnen te hebben gegoten. De drankzucht van Martin en Stef was nauwelijks te temperen, de mijne diende ik toch een beetje in toom te houden om niet vroegtijdig te moeten afhaken. Mijn verstand en gevoel wil nog wel eens vooruit lopen op mijn fysieke gesteldheid en algehele incasseringsvermogen. Enfin, ook wat betreft de overige mensen was het gezellig. Ik bespeurde de aanwezigheid van Angèle. Ze had gezelschap van een enorm snol-lerig ogende doch beslist niet lelijke vriendin, die op een bepaalde manier liet merken dat ze mij, na seks met me te hebben bedreven, op bidsprinkhaan-achtige wijze wilde opeten; door middel van een ingewikkelde, tegenwoordig nog maar door weinigen beheerste techniek van oogcommunicatie onderschepte ik haar snode plannen, zodat ik maatregelen kon nemen door haar te melden dat ik leed aan een zeer besmettelijke, in geval van seks onmiddellijk dodelijke ziekte. Kortom, zoals je begrijpt heb ik het niet op seks laten uitdraaien. Ik heb zo, ondanks alles, nog steeds principes, hoewel het me in mijn eer sterkt dat er vrouwspersonen zijn die de indruk wekken iets in mij te zien, als lekker hapje of zo – dat is niet zelden anders geweest. Ik heb mij

tevens nog afgevraagd of de kwade genius van Angèle er misschien achter zat, maar dat leek me, na enig wik- en weegwerk, niet logisch, omdat ik de beide dames weinig zag converseren met elkaar, evenals het ontbreken van gezamenlijke blikken in mijn richting. Zij (de andere, die ik maar Zwart zal noemen gezien haar erg donkere uiterlijk, hoewel ze gewoon van het Noord-Europese ras was) was gewoon tot in haar tenen opgefokt. Wellicht ietwat onder invloed van drank en/of geestverruimend spul, Angèle kennende, maar dat ze uit was op een verheven plasser, een warm bed voor de nacht, en in de ochtend een stevig ontbijt van vier eieren met vet spek, dat was voor iedere bezoeker van Willemien zo klaar als een klontje. Ook de kleine Koelie was er weer een keer, de steels-romantische blikken over haar schouder spraken boekdelen. Blijkbaar merken mensen aan mij dat Muis er niet bij is, en wie weet vragen ze zich wel af of er misschien 'iets te halen valt'. Ook werd er een keer een opmerking jegens mij gemaakt door een wildvreemde vrouw of meider, zoals altijd van onbestemde leeftijd, die mij toeriep toen ik van de toiletten terugkwam 'dat ik mijn trui uit had gedaan'. Hierin had ze volledig gelijk, ik had de dikke coltrui om mijn middel geknoopt omdat het erg warm werd. Sliertige droppels zweet parelden langs mijn slapen en vanonder mijn oksels, maar wat ze verder bedoelde weet ik niet. Misschien was het een ongestructureerd en wanhopig aanknopingspunt tot een alcoholrijk gesprekje. In ieder geval weet ik nog dat ik me omdraaide na haar tamelijk zinloze opmerking, om beleefd glimlachend en knipogend in de menigte te verdwijnen, terwijl ik met mijn hoofd een klein knikje maakte en lichtjes door mijn knieën zakte...

Zo maakt men wat mee op een doorsnee vrijdagavond zonder Muis, dat geeft klaarblijkelijk een wereld van verschil. Ik moet nog gaan oppassen dat het niet een keer helemaal uit de hand gaat lopen, in mijn eenvoudige enthousiasme wil ik wel eens 'ver gaan' in relatie tot meidertjes, dat kan ik je niet vaak genoeg mededelen. Ook heb ik een kort gesprekje met Petri gemaakt, misschien heb je die naam ooit eerder gehoord. Petri is alweer zo'n bijna onweerstaanbaar meidertje, een vriendin (en collega geloof ik) van Carola nota bene. Toen ik haar aansprak vroeg ze mij onmiddellijk of ik al vader was geworden. Dat verbaasde me toch een beetje, want ik kon me niet herinneren dat ik haar dat had verteld. Toen ik haar vroeg hoe ze dat wist zei ze dat ze het waarschijnlijk van 'Kop' of Paulus had gehoord. Eigenlijk maakt zoiets niet uit, ik bespeurde echter een trieste blik in haar ogen, alsof zij mij te kennen wilde geven dat niet Muis, maar zij de toekomstige moeder had moeten zijn...

Kun je me nog volgen, of ben je al lang geleden afgehaakt? Ik ben en blijf een slecht mens, ik meen nog niet de helft van wat ik beweert. Soms moet men nu eenmaal laakbare concessies doen om de amusementswaarde te verhogen, wetende dat jij een oude, labiele zeiker bent, die brood en spelen wenst, met af en toe een paar dodelijke slachtoffers, meer niet...

Neen beste PP, ik ben niet zo langzamerhand mijn hersens of mijn verstand aan het verliezen. Ik lieg als ik het anders zou hebben opgeschreven, het gaat

om de amusementswaarde en daarover kun je nooit liegen, dat is ook een bestaand feit, een waarheid. Als een nooddriftig en ook geestdriftig onderzoeker van de menselijke geest heb ik het iets wolliger, iets zalvender beschreven dan ik het onderging, niet slechter of beter, niet mooier of ellendiger dan ik het op dat moment voelde of ervoer. De laatste tijd krijg ik in Willemien steeds vaker insinuerende blikken toegeworpen van vrouwelijke individuen, ik lieg wederom als ik zeg dat me dat niet bekoort. Ik zal het niet uitbuiten, dat mag je van me aannemen, daarvoor houd ik te veel van Muis, maar deze bovenmatige interesse streelt mijn ego als met een zachte struisvogelveer. Op zich is het niet ongewenst want ik voel er minder ellende door dan normaliter. Bovendien doet het me realiseren dat ik een heuse man ben met een plasser tussen mijn benen, geen nichterige kapper of iets dergelijks met een strakke, bordeauxrode lederen broek aan zijn peervormige achterwerk, welke kapper in zijn vrije tijd ook nog voet- en teennagels verzorgt, alsmede – doch dat slechts op speciaal verzoek – het scheren en epilieren van de schaamrijke edele delen...

Zo, dat is er dan weer uit...

Ik heb je vandaag lullofonisch gesproken, het is vrijdag 17 oktober. Ik belde je uit bed, je lag rond het middaguur onder de wol omdat je ziek was, althans zo wist je me mede te delen. Bij tijd en wijle weet je bij mij het bloed onder de nagels uit te halen, vandaag was zo'n dag geloof ik. Als je bij me in buurt zou zijn geweest had ik je gewurgd met het snoer van de telefoon. Maar waarom haalde je bij mij het bloed onder de nagels vandaan? Je weet dat uiteraard nog goed, beste PP, je bent een perfecte kwelgeest, een miniatuursater, de vonk die het kruitvat tot ontploffing kan brengen, ook al regent het pijpenstelen (zoals in Se7en). Het ging onder meer over de aangekondigde brief die je nog zou schrijven, waarover je behoorlijk infantiel deed, en me bovendien doelbewust kleinerde, dat je het zonder meer al niet meer verdient om déze brief van mij te mogen lezen, laat staan dat ik jouw brief nog zou willen lezen als die, bij wijze van een wonder, na een onmenselijk grote krachtsinspanning jouwerzijds, hier in de brievenbus zou ploffen. Neen, jij schrijft die brief niet meer, dat is me meer dan duidelijk geworden, het is de zoveelste zijsporg die jij maakt in je leven. Ik kan er haast geen koek meer van bakken!...

Langzaam maar zeker begint ook mijn interesse in jouw reilen en zeilen af te nemen, het spijt me dat ik het met deze woorden moet uitdrukken. Vele dingen spijten en hebben mij gespeten in mijn leven. Zo was het, is het en zo zal het altijd wel blijven. Maar, ik was eigenlijk nog niet geheel klaar met je. Een metafoor: jij (of jouw afbeelding) hangt met je hoofd naar beneden aan een touw boven een diepe afgrond. Het touw is vastgemaakt aan een op de rand van de afgrond staande boom. Door jouw onhandige en door paniek ingegeven gespartel schuurt het touw langzaam door. Dat touw is onze vriendschap. Onnodig te vermelden dat ik niet in de buurt ben, dat er helemaal niemand in de buurt is, wat betekent dat ik en/of anderen niets kunnen doen om jou (en dus de vriendschap) te redden. Je hebt het helemaal zelf in handen. Als je een tijdje rustig blijft hangen kan de vriendschap nog even duren, kunnen we nog

genieten van een wrange, bitterzoete nasmaak. Ik moet aan scherpe mosterd denken die ik, zoals altijd gulzig en bezitterig, te dik aanbreng op een boterham met kaas. Het is vooral de smaak nadien die me dan teistert...

Waar blijft toch de persoon in mijn leven die antwoord geeft op al mijn vragen zowel de gestelde als de ongestelde? Gevoelsmatig zeg ik dat ik bij jou op een dood spoor verzeild ben geraakt...

Alweer een paar dagen verder zijn we, ik heb nog niet half zoveel tijd aan deze brief kunnen besteden als ik zou willen. Bovendien begint het zo langzamerhand steeds minder concreet te worden, waarmee ik bedoel dat deze brief steeds minder gericht is aan een bepaald persoon. Het wordt op deze wijze meer een dagboek, een kladboek van anekdotische notities, waarbij af en toe nog de oorspronkelijk bedoeld ontvanger van de brief om de hoek komt gluren, dan wel dat hij zich ellendig, wurmend en wikkend probeert een weg te banen, zelfs dwars door mij heen als ik niet op tijd aan de kant spring. Eigenlijk ben ik vandaag te ziek om goed te kunnen werken, messcherpe pijnscheuten schieten door mijn keel, vooral als ik tracht te slikken, en voorts heb ik een snotterkop die, als ik zou willen en mezelf zou laten gaan, elke minuut zowat een bierglas snotterig slijm kan produceren. Hoewel dit niet ter zake doet wil ik je – bij wijze van uitzondering – laten weten hoe ik me nu voel. Je hebt weinig fantasie nodig om de conclusie te trekken dat ik eigenlijk maar één ding wil, en dat is slapen in een heerlijk warm bed, vergeten hoe ik er vandaag voor sta en hopen dat de dag van morgen een stuk beter zal verlopen. Tevens vraag ik me af of er enig (metafysisch?) verband bestaat tussen mijn huidige toestand en die van jou van een paar dagen geleden, of met hetgeen ik een paar dagen geleden in deze brief heb genoteerd...

Jij, PP, zult deze brief naar alle waarschijnlijkheid niet meer persoonlijk lezen, als brief. Ik ben van mening dat je jezelf onmogelijk hebt gemaakt door onze, voor heel even opgeflakkerde briefwisseling, definitief de nek om te draaien. Ik heb zelfs besloten om geen contact meer met je te zoeken, hoe spijtig dat voor Muis en Irene tevens moge zijn, die elkaar wellicht goed zouden kunnen 'gebruiken', of beter gezegd, graag in elkanders gezelschap zouden willen vertoeven omdat ze spoedig beiden moeder zullen worden. Irene weliswaar van haar tweede kind, doch dat maakt het niet minder intens en geweldig. Niettegenstaande dat geloof ik oprecht dat ze goed met elkaar kunnen opschieten, ze hebben in ieder geval geen last van elkaar als ze in elkanders gezelschap vertoeven, niet zoals wij dus. Voor hen is het jammer, maar ik weet nu vrijwel zeker dat mijn in eerder brieven geroepen stelling dat 'wij (jij en ik dus PP) weinig diepere vriendschappelijke banden hebben buiten de briefwisseling' de enige echte waarheid is. Een klaarheid ook. Ik weet gewoon dat we, door de niet zelden optredende ver uiteenlopende verschillen van mening en inzicht, voor altijd op een ongezonde wijze zullen blijven voort-sukkelen, tenminste, als we elkaar niet zo af en toe schrijven. Dat is thans mijn mening, wellicht niet de jouwe, misschien ook wel, maar dat maakt voor mij niet uit, laat ik – en niet jij – ditmaal de egocentrische hufter zijn die realistisch en zo opportuun mogelijk wil denken...